

KATEDRA

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR, 19. 7. 1974, LETNIK XIV. ŠT. 11

Odprto pismo javnosti

Dejstvo, da stoji v tem trenutku kulturno umetniško društvo „Študent z vsemi sekcijami ter celotna ostala kulturna in družbeno-politična dejavnost mariborskega študentskega življa pred svojim breizhodnim „biti ali ne biti“, nas je pripeljalo do koraka, ko se obračamo na širšo študentsko in ostalo javnost ter vse družbeno-politične in kulturne dejavnike z željo seznaniti jih s perečo prostorsko situacijo, ko je zaradi samovoljnega, protisamoupravnega razpolaganja z družbenimi sredstvi študentsko politično delo in kulturno ustvarjanje zašlo v slepo ulico.

V letu 1972 je po izgradnji študentskega doma III ostala v skladu za izgradnjo študentskih stanovanj nerazporejena precejšnja vsota sredstev, ki jih je takratno vodstvo Združenja mariborskih visokošolskih zavodov hotelo začasno investirati v svojo novo poslovno stavbo. Tedanje študentsko vodstvo pod predsedstvom Toneta Janše pa je tej odločitvi nasprotovalo in naposled doseglo, da je bila sprejeta ideja o gradnji paviljona, ki bi razrešil kritično prostorsko situacijo študentske organizacije in njenih specializiranih dejavnosti. Ne nazadnje pa bi z okusno urejeno in prostorno dvorano zapolnil vrzel tudi na študentskem kulturnem in idejno političnem torišču (v Ljubljani imajo dvoje tovrstnih dvoran).

Obstoječa finančna sredstva za imenovano idejno zamisel depandanse niso zadostovala, zato smo se obrnili na Izvršni svet skupščine SRS po potrebno finančno pomoč. Po mnogih zapetljajih in omahovanjih sta nam RISK in RASK zagotovili manjkajoča finančna sredstva. Ne dolgo za tem, ko je bil paviljon zgrajen, ga je Združenje MVZ predalo v upravljanje zavodu študentski domovi Maribor, in sicer z dvoje klavzul. Ena izmed njih obvezuje upravo študentskih domov, da nudi RASK na voljo 14 ležišč, druga pa določa nujnost upravljanja z družbenimi sredstvi s skrbnostjo dobrega gospodarja.

Upošteva to drugo klavzulo se je vodstvo študentskih domov, ne oziraje se na kogarkoli, odločilo, da razširi kapacitete obstoječe kuhinje, in to v škodo kulturne dvorane. V zameno pa naj bi KUD Študent in druge idejno-politične ter kulturne študentske institucije gostovale v telovadnici, ki jo pravkar grade ob domu II. Torej bi študentska kultura v simbiozi s telesno kulturo (mens sana in corpore sano!) izvrševala svoje poslanstvo.

Študentska organizacija in tisti študenti, ki nekaj damo na kulturno življenje, se ne moremo pristajati na tako naivno zasnovano prerokbo, kajti pričakujemo lahko, da bo telesna vzgoja, tako kot hoče sedaj kuhinja, požrla našega kulturnega nedonošenčka. KUD Študent je do tedaj gostoval na Centru za

glasbeno vzgojo, kjer pa mu bodo vsak čas odpovedali gostoljubje in se bo nujno znašel na cesti. Podjetju Študentski domovi vse to ni mar! Oni se zavedajo samo nečesa: gospodariti s skrbnostjo dobrega gospodarja...

Za predvidena rekonstrukcijska dela v kuhinji in kulturni dvorani smo izvedeli povsem slučajno in po naključju, s strani vodstva študentskih domov pa nismo prejeli nobenega pojasnila. Še manj je bil obveščen KUD Študent, pa čeprav se bo v jeseni znašel na cesti. Toda vsemu navkljub so uprava študentskih domov in njeni organi rekonstrukcijo načrtovali že precej časa in študentje upravičeno sumimo, da so z namernim molčanjem, zavesti študentsko množico, počakati na čas, ko so študentje na počitnicah, ter jih v jeseni postaviti pred gola dejstva.

Resnici na ljubo moramo še poudariti, da je vsa procedura potekala mimo vseh samoupravnih poti, izogibajoč se slehernega stika z uporabniki prostorov. Še manj pa se je zdelo vredno predstavniku domske skupnosti obveščati o dogajanjih IO SŠ MVZ, katerega član je. Ko smo izvedeli za nastalo situacijo in mahinacije z dvorano, smo se poskušali dogovarjati s predstavniki domske skupnosti in Združenja MVZ, vendar pa naši argumenti niso našli plodnih tal in je vsak poskus rešitve problema padel v vodo. Tako je nastala brezizhodna situacija, zaradi katere smo se primorani obrniti na javnost in na ta način poskusiti reševati idejno-politično in kulturno delovanje mariborskih študentov.

Rekonstrukcija obstoječih kapacitet kuhinje, pa naj bo izvedena še tako genialno, ne more zadovoljiti dlje kot pet let (celo manj, ako upoštevamo, da je prostor, namenjen obojevalnici skoraj isti kot sedanji, ta pa je že danes tesen), to pa je ravno doba, ko bi nam uspelo že sedaj zapostavljene kulturne in idejno-politične dejavnosti do kraja uničiti.

Obstoječa kuhinja v tem trenutku še ni premajhna. Upošteva dejstvo, da tako imenovane „špice“ lahko absorbira katerakoli restavracija, ki v pogledu cene in kvalitete bistveno ne odstopa (npr. restavracija Center – ako odštejemo dotacije sedanji študentski menzi), je povečevanje kapacitet kuhinje na račun kulturne dvorane nesprejemljivo.

Vidite, pa je epikurejski prašiček spet pred nami! Vprašanja, rezultirajoča iz dileme: ali duševna ali telesna hrana ter koliko ene in druge, ki so jih znali razrešiti že stari Grki in Rimljani, žal še dandanes delajo preglavice vodstvu študentskih domov in Združenju MVZ.

IO SŠMVZ
KATEDRA
KUD Študent

Predsedstvo Zveze študentov Jugoslavije je objavilo kritično oceno delovanja študentske organizacije, ki je bila sprejeta na desetem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, je razposlalo posameznim univerzitetnim organizacijam študentov in napovedalo nujne obiske. Morda pa po toči zvoniti vendarle ni prepozno?

Prvega julija je bila seja sveta združenja, na kateri so zelo aktivno sodelovali tudi študenti. Poleg vprašanja okrog depandance so dosegli tudi spremembo namembnosti sredstev, ki so ostala zaradi letošnje regate, ki je ni bilo. Sredstva je svet soglasno namenil KUD Študentu, ki teh 13.000 din prav gotovo krvavo potrebuje.

Izvršni odbor SŠ VZM je dobil formularje za pristop v samoupravno interesno skupnost za železniški in luški transportni promet in bo o tem razpravljaj jeseni.

IO SŠ VZM je bil pozvan, da imenuje svojega predstavnika v komisijo za podeljevanje štipendij Skupščine občine Maribor.

Na večini mariborskih visokih in višjih šol so že izbrani delegati za deveti kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, ki bo 2., 3. in 4. septembra.

Tudi v mesecu juliju je na izvršnem odboru SŠ VZM in na internacionalnem študentskem servisu stalno dežurstvo vsak delovni dan od 12. do 14. ure.

Obiskali in seznanili smo se z rumunskimi študenti

Rominski študentje iz temišvarke univerze so nas povabili naj jih obiščemo in z njimi navežemo stike. Odpotovali smo 17. aprila in bili njihovi gostje pet dni. Bilo nas je 10 študentov VEKŠ, predsednik MVZ – Ivo Usar pod vodstvom profesorja Kolarja.

Sprejeli so nas prav gostoljubno in se vse dni našega obiska pri njih izkazali kot pravi gostitelji in kavalirji. Sprejel in pogovarjal se je z nami dekan Ekonomske fakultete v Temišvaru, prav tako pa tudi rektor Univerze. Vse dni smo se pogovarjali s profesorji in študenti ter tako izvedeli marsikaj koristnega, a še bolj zanimivega. Morali smo priznati, da je njihov študijski režim mnogo strožji od našega. Na vseh fakultetah so sprejemni izpiti, za prehod v višji letnik pa so potrebni vsi izpiti. Pavziranja sploh ne poznajo in le v izjemnih primerih dovolijo ponovitev letnika (resna bolezen in pa – športniki – ki imajo sploh posebne privilegije). Študijska obremenitev je precejšnja in znaša 36 do 40 ur tedensko. Tako jim za izvenšolsko dejavnost ostaja precej manj časa kot nam, a je ta kljub temu zelo živahna. Prisotnost na predavanjih in vajah je strogo obvezna. Velik je poudarek na praktičnem delu. Občutili smo le njihovo pomanjkljivost pri znanju tujih jezikov, kar so do nedavnega precej zanemarjali, a to sedaj skušajo popraviti.

Vsak, ki se odloči za študij na kakšni višji, visoki šoli ali univerzi, ima zelo ugodne pogoje in možnosti za študij. Preko 70 % študentov prejema štipendije, ostali pa plačujejo skoraj simbolične prispevke za hrano in stanovanje. Tako pravzaprav študentje materialnih problemov ne poznajo. Študentskih domov je toliko, da lahko skoraj vsi študentje stanujejo v njih. V naselju so ločeni domovi za študente, posebej za študentke; strožji režim je za obiske enih pri drugih. Eden izmed domov je za poročene študente.

Študijski prostori so po knjižnicah, ki so dovolj dobro in racionalno opremljene. Študentje delajo v njih posamezno in v grupah. Po končanem študiju jim država oskrbi delovno mesto, kjer pa osebnih želja ne upoštevajo.

Bivali smo v takem študentskem naselju in tako tudi s te strani spoznali njihovo življenje. Sobe so skromneje opremljene kot pri nas, a odvisno je od osebe ki stanuje v njej in daje prostoru osebno noto in domačnost. Hranili smo se v njihovi študentski menzi, kjer je bila hrana zelo okusna in obilna.

Kljub veliki študijski obveznosti, smo morali priznati, da dajejo velik poudarek predvsem športu. Športniki, ki pridejo v reprezentanco, imajo višje štipendije in še mnogo drugega zastonj. Študentsko življenje pri njih je izpopolnjeno s študijem, delom in športom. Ne poznajo dolgočasje, postopanja in zadrževanja po različnih lokalih pa so kljub temu živahni in polni elana.

Ogledali smo si Univerzo – ta po svoji strukturi predstavlja zaokroženo celoto – Univerza je center, okoli nje pa so študentski domovi ter športni in drugi objekti. Obiskali smo še delavnico Politehnike in farmo Agronomskega instituta. Ne smem pozabiti, da smo si ogledali tudi sam Temišvar (uradno Timisoara), ki je poln zelenja, parkov in cvetja. V mestu je študentski klub z mnogimi prostori za pogovore, soba za namizni tenis ter seveda tudi disco. Peljali so nas tudi na ogled 50 km oddaljenega mesta Arad. Vsak večer so nas zabavali naši gostitelji v študentskem klubu ali pa smo plesali v naselju.

Z obiskom v Romuniji smo bili zelo zadovoljni. Dogovorili smo se za nadaljnje sodelovanje in obiske. Delegacije naj bi se izmenjavale vsako leto. Tako bomo mi še to leto omogočili grupi romunskih študentov letovanje v Ulcinju v okviru USEFJ. Naš lokalni komite AIESEC bo poizkusil izmenjati nekaj strokovnih praks. Imeli bomo tudi športna srečanja in izmenjavo umetniških skupin. Romunski študentje nas bodo obiskali v oktobru.

ZORKA LINDIČ

KATEDRA

izdaja stalna skupščina skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov

Ureja uredniški odbor:

V. d. glavnega urednika: Drago Pišek

V. d. odgovornega urednika: Mik Rebernik

Sekretarka uredništva: Nevenka Vetrh

Študentje in visoko šolstvo:

Mario Vetrh (urednik), Milan Kerkez, Janko Siranko

Politika in gospodarstvo:

Dušan Zbašnik (urednik)

Kultura:

Mitja Žitnik (urednik), Boris Čerpes, Igor Kramberger

Likovnost:

Silvije Popovič (urednik), Ferdo Rakuša (fotografija), Sonja Mihec,

Janez Rotman, Jasna Zbašnik

Tehnični urednik: Marjan Hanl

Lektor: Branka Vaupotič

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, IO SŠ MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 7, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 20,00 din, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska CGP Mariborski tisk, Maribor.

XII. poddiplomski seminar – finančnega oddelka

Ta mesec je VEKŠ organizirala že dvanajsti poddiplomski seminar za diplomante I. stopnje finančnega oddelka pod naslovom „Finančni in računovodski problemi z vidika ustavnih načel.“

Seminarja, ki je bil zelo zanimiv, saj so demonstratorji obravnavali že znane kategorije z novih vidikov in jim s tem dali kvalitetnejše obeležje, se je udeležilo 150 diplomantov – predstavnikov delovnih organizacij širom Slovenije, in nobeden študent. Študentska organizacija, ki je dobila na razpolago nekaj izvodov skript (zbirk referatov), ni vedela kaj bi z njimi počela. Cudi me, da med študenti II. stopnje ni bilo nikogar, ki bi si želel osvežiti in dopolniti znanje, torej si napolniti glavo s podatki, ki jih na predavanjih ne bo slišal, v praksi pa se bo z njimi gotovo srečal.

Posebno noto pa je celotnemu seminarju dal guverner Narodne banke Slovenije dipl. oec. Sveto Kobal, ki je v zgoščeni obliki podal družbeno ekonomske elemente emisije denarja in kreditne politike v času ustavnih sprememb in razčiščevanje odnosov v kompetencah med emisijsko banko in poslovnimi bankami.

Zanimivo, lahko bi rekli skoraj revolucionarno, je obdelal svojo temo prof. dr. Ostož Durjava, ki je z marksističnim pristopom razčlenil kategorije dohodka.

To leto pa so poleg profesorjev VEKŠ sodelovali na seminarju še strokovnjaki iz prakse: dipl. oec. Jože Mali, strokovni sodelavec Združenja računovodskih in finančnih delavcev Slovenije prof. mr. Leo Repovž, finančni direktor SGP Konstruktor Maribor in dipl. oec. Bogomir Hernah vodja oddelka za AOP Zlatorog Maribor ter dipl. oec. Stanislav Zajko, direktor SDK Maribor, pa tudi profesorji Višje pravne šole Maribor – prof. dr. Vanek Šifnar in prof. mr. Šime Ivajko.

MARIAN VEŠNAR

Idejnopolična in informativna dejavnost

— Dobršen del študentov ostaja še naprej pasiven, navidezno nezainteresiran, apolitičen, na drugi strani pa ugotavljamo, da študentje prizadeto razmišljajo, razpravljajo in kritično presojuje odnose, organizacijo študija, družbene probleme, zunanje politična dogajanja. Študentska organizacija si mora z ozirom na ugotovitev prizadevati za politizacijo študentov ter sprejema in rešuje kritične predloge in presojanje študentov.

— Študentje na naših zavodih sprejemajo marksizem kot svojo ideologijo, dejstvo pa je, da premalo poznajo marksistične ideje ter je ne morejo ustvarjalno uporabljati v družbenem življenju. ZK in SS se morata odločneje zavzemati za uvedbo marksizma v študijske programe in da se le-ta izraža v družbeni in samoupravni vlogi študentov. S tem šola ne bo oblikovala osebnosti samo za ozko stroko, ampak za aktivno in ustvarjalno graditev samoupravnih družbenih odnosov.

— Sklic je podprl predlog skupine predavateljev, ki je v okviru komiteja pripravila predlog za razširitev in dopolnitev marksistične in samoupravne idejnosti v študijskih programih za leto 1974/75. Program zagotavlja osnovne elemente in osnovne pojme marksizma. Za uveljavitev tega predloga so tudi osnovne organizacije ZK in izvršni odbori SS po šolah.

— Študentski list Katedra je v veliki meri uspel vključiti v vsebino važnejša dogajanja v zadnjem času. Veliko je bilo napisanega v okviru ustavne razprave in razprave o mladinski organizaciji. List se je vključil v razpravo o družbenem dogovoru o štipendiranju in o osnutku zakona o visokem šolstvu. Katedra je pisala tudi o kongresu ZKS in pripravila zapis 10. kongresa ZKJ. Pri tem pa je potrebno poudariti, da smo komunisti še premalo izkoristili Katedro kot sredstvo informiranja, saj mora le-ta pri izgrajevanju idejne osveščenosti mariborskih študentov igrati pomembno vlogo.

— Z razvojem samoupravnih odnosov in večkrat zgolj formalne enakopravnosti študentov se kaže tudi nujnost dobrega informiranja slehernega, ob odločitvah pa tudi možnost vsakogar, da splošno ali konkretno vpliva na proces odločanja s svojimi pogledi ali uveljavljanjem svojih interesov, vendar v okviru študentske organizacije in samoupravne organiziranosti.

ORGANIZIRANOST ŠTUDENTOV

Reorganizacija organizacije mladih je potrebna za doseg idejnopolitične in organizacijske enotnosti. Biti mora socialistično jasno opredeljena in učinkovita v vzgojnem in družbenopolitičnem delu.

— Slabosti, ki obstajajo v Zvezi mladine in Zvezi študentov se počasi premagujejo, pri tem je poglobljena naloga premagati forumsko delo, se pravi, da je delu organizacije navznoter posvetiti veliko več pozornosti. Reorganizacija SS, ki sledi na podlagi nove organiziranosti v ZSM mora prispevati k večji razgibanosti in aktivnosti širšega kroga študentov. Pri tem je nujno izhajati iz osnovne oblike dela na šoli — oddelka ali letnika.

— Naloga študentov komunistov v študentski organizaciji je, da so nosilci razprave med študenti o gradivu za 9. kongres mladih. V razpravi je potrebno poudariti tesnejšo povezavo z delavsko mladino in mladino v izobraževanju, saj te do danes skorajda ni bilo. Z idejnopolitičnim delovanjem med študenti bomo ustvarili aktivni odnos študentov do nove organiziranosti. Pri evidentiranju delegatov za kongres mladih moramo biti pozorni na njihovo ustreznost in da bodo odgovorno predstavljale študente zavoda, iz katerega bodo delegirani. Delegati se morajo aktivno vključiti v predkongresno aktivnost in si prizadevati za najhitrejšo uresničevanje sklepov in stališč kongresa.

— Aktivni komunistov v pokrajinskih klubih bodo imeli tudi v novi organizaciji ZSM pomembno vlogo. Vključevali se bodo kot aktivni v ZSM oziroma v konferenco mladih v izobraževanju v občini, iz katere izhajajo. Prav je, da komunisti v klubih inicirajo široko razpravo tako o reorganizaciji zveze študentov kot o kongresnih gradivih.

SAMOUPRAVLJANJE

Udeležba študenta v upravljanju visokošolskega zavoda ni le pravica temveč tudi odgovornost študenta, enako kot odgovornost do študija in sredstva namenjena študiju.

Zavzemati se moramo za večjo odgovornost študentov do dela, za redno opravljanje študijskih dolžnosti pri tem pa ne smemo pozabiti, da smo veliko premalo storili za dokončno rešitev položaja študenta. Specifični delovni status študentov se bo dokončno uredil s tem, da se bo po končanem osnovnem izobraževanju vključil v delovno organizacijo in nato nadaljeval s študijem ter se tako usposablja za produktivnejše delo. Redno opravljanje študijskih dolžnosti mu daje pravico, da enakopravno sodeluje v vseh vprašanih izobraževalno vzgojnega procesa in tudi širšega družbenega odločanja s tem pa mu nalaga dolžnost, da odgovorno soodloča v vseh oblikah in organih samoupravljanja.

— Uspešnejše in odgovornejše uveljavljanje študentskih vprašanj se mora izražati tudi v delegatskem odnosu. Svoja vprašanja urejajo študentje sami ali skupaj z delavci visokošolskega zavoda v oddelkih, letnikih, temeljnih enotah in drugih samoupravnih oblikah, skupna vprašanja zavoda pa obravnavajo enakopravno skupaj z delavci zavoda in s predstavniki uporabnikov, družbenopolitičnih skupnosti in drugih zainteresiranih družbenih sredin oziroma organizacij združenega dela.

— Nov način samoupravnega urejanja, vplivanja in odločanja predpostavlja določeno zrelost, razgledanost in sposobnost ne samo zastopati svoje lastne interese ali interese svoje ožje delovne sredine, marveč prav tako kvaliteto razumevanja interesov drugih sredin in sposobnost usklajevanja medsebojnih interesov.

— Sedanje stopnjo informiranja vseh udeležencev in nosilcev izobraževalno vzgojne dejavnosti na naših zavodih je nujno potrebno dvigniti, saj je to eden od pogojev za razvito samoupravljanje. Izboljšanje informiranja je potrebno razvijati po več linijah (ustno, pisмено, interna glasila, Katedra, preko študentske organizacije). Pri informiranju bo potrebno posvečati posebno pozornost študentom — delegatom saj bodo ti morali biti dobro seznanjeni tako s svojo kakor s širšo družbeno problematiko.

MATERIALNA VPRAŠANJA ŠTUDENTOV

— Naše osnovno prizadevanje mora biti usmerjeno v zagotavljanje minimalnih življenjskih pogojev srednješolski mladini. Širjenje socialne baze v srednjih šolah je osnovni predpogoj, da bo prizadevanje za zmanjševanje negativne in neopravičene izbire v visokošolskem študiju uspešno. Prizadevati si moramo, da v tej korekcijski politiki sodeluje enakovredneje gospodarstvo.

— Novi družbeni dogovor o štipendiranju je potrebno sprejeti in pozorno spremljati vsa gibanja, ki se bodo v študijskem letu 1974/75 pokazala.

— Prošenj za študentska stanovanja je iz leta v leto več; resnost problema nakazuje podatek, da je bilo letos odklonjenih 30 % vloženih prošenj in da je RIS izjavila, da za izgradnjo novih domov nima sredstev. Nujno bo potrebno pristopiti s pomočjo samoupravnega dogovarjanja in združevanja družbenih sredstev k uresničevanju programa za izgradnjo študentskih domov.

— Pri obravnavi prošenj za stanovanje v študentskem domu je potrebno strogo izhajati iz kriterijev kot so: regionalno-socialno poreklo prosilca, študijski uspeh.

— Prizadevati si moramo, da se čimprej ustvarijo pogoji za dobro organizirano izvenšolsko dejavnost, ki se naj organizira v specializiranih organizacijah. Zaradi izredne pomembnosti izvenšolske aktivnosti študentov na prosvetnem-kulturnem, telesnovzgojnem in drugem področju je potrebno podpreti delovanje na teh področjih tako v moralnem kot materialnem pogledu. To dejavnost naj bi šole vključile v svoj vzgojno izobraževalni proces.

— Kulturno udejstvovanje študentov je nujno tudi za pravilno izrabo prostega časa. Poudariti je potrebno, da je KUD Študent s svojo aktivnostjo in uspehi pokazal to pravo pot organizacije študentovega prostega časa. Naloga članov društva in IO SS še posebej pa komunistov, ki delajo na tem področju je, da zagotovijo nemoteno delo in razvoj društva. Ob tem je potrebno celoviteje urediti vprašanje koriščenja obstoječih prostorskih kapacitet, materialnih pogojev za to dejavnost.

Jože Ciuha: variacija na temo III.: Mešana tehnika — pleksi

Študentska problematika

Moje misli naj bi bile uvod v razpravo in ne uvodni referat. Študentska problematika, ki je danes na dnevnem redu sodi v tisto vrsto družbene problematike, ki je v zadnjem obdobju dobila precejšnjo družbeno pozornost. O tem pričajo razni dokumenti in pa dogodki, kot so tretja konferenca Zveze komunistov J. U. goslavlje, dokumenti o reformi vzgoje in izobraževanja, dokumenti glede urejanja problematike socialne diferenciacije, dokumenti 7. in 10. kongresa, Ustava, Zakon o visokem šolstvu, novi statuti, družbeni dogovor o štipendiranju, predlog za reorganizacijo mladinske organizacije, priprave za mladinski kongres in drugo. To kaže, da je obstajala in da še obstaja vrsta aktualnih neresenih vprašanj neposredno vezanih za delo in življenje študentov. Lahko bi rekli, da obstaja določena družbena skrb, prizadevanje družbenopolitičnih sil, da urejajo tako imenovana študentska vprašanja. V ta prizadevanja pa se vključujejo aktivno študentje tudi sami, po drugi strani pa tudi aktivno sodelujejo v razreševanju vrste družbenih, aktualnih in perečih problemov. O tem priča udeležba študentov pri urejanju in razreševanju socialnih razlik, priprave za splošni ljudski odpor, udeležba pri razpravah o zunanjepolitičnih dogajanjih, udeležba pri volitvah, samoupravljanju, obravnava vrste ideoloških vprašanj in drugo. Vse to kaže na študentsko zrelost, da sodeluje pri urejanju družbene problematike, vendar pa to še ne pomeni, da ne obstaja pri študentih vrsta neresenih vprašanj, slabosti, nasprotij, notranjih konfliktov, ki bi jih bilo potrebno uspešneje, hitreje in ustrezneje reševati kot doslej.

Aktualnost idejnopoliitične problematike se pri študentih kaže na poseben način npr. v dejstvu, da študentje navzlic svoji revolucionarnosti niso imuni pred raznimi negativnimi vplivi, da lahko postanejo celo v določenih trenutkih predmet manipulacije protisocialističnih, protisamoupravnih družbenih sil in težen ter ideologij. Primeri so znani kot npr.: nacionalistični pojavi na Hrvaškem, idejnopoliitična usmeritev nekaterih študentskih skupin proti zvezi komunistov na beograjski, ljubljanski univerzi in podobno.

Kot aktualno vprašnje se zastavlja vprašanje povezanosti študentske mladine z zvezo komunistov, njeno ideologijo in njeno idejnopoliitično usmeritvijo, vprašanje povezanosti študentske mladine z ostalo delovno mladino, vprašanje sposobnosti študentske mladine z ostalo delovno mladino, vprašanje sposobnosti študentske organizacije, da sama v lastnih vrstah odpravlja določene slabosti kot npr.: neodgovornost pri študiju, neodgovornost do družbenih sredstev, razne anarholiberalistične težnje in podobno, poleg vrste neresenih vprašanj takimenovanega študentskega standarda.

Dovolite, da opozorim še na nekatere slabosti, ki se pojavljajo v zvezi s študentsko problematiko in za katere menim, da so aktualne tudi za današnjo konferenco.

Ugotavljamo, da je še vedno dober del študentov premalo informiran in premalo vključen v intenzivna družbena prizadevanja v zadnjem obdobju. Gre za udeležbo pri ustavni razpravi, pri razpravi o kongresnih dokumentih, o statutih šol itd. Del krivde za to nosijo vsekakor tudi organizacije zveze komunistov in študentske skupnosti, ki verjetno niso storile dovolj, da bi študente informirale in pritegnile v javno razpravo. Dober del študentov ostaja še naprej pasiven, navidezno nezainteresiran, apatičen, čeprav na drugi strani vemo in ugotavljamo, da študentje prizadeto razmišljajo, razpravljajo in kritično presojujejo odnose, organizacijo študija, družbene probleme, zunanje politična dogajanja itd. Zdi se mi, da so slabosti pri delu zveze komunistov, študentske skupnosti, slaba organiziranost, neustrezne metode političnega dela, večkrat vzrok za to, da obstaja takimenovana neaktivnost študentov.

Znana je ugotovitev, da je idejnopoliitična aktivizacija ob reševanju konkretnih vprašanj in življenja študentov najustrežnejša pot v politizaciji študentov. Zato menim, da morajo organizacije zveze komunistov in študentske skupnosti zavzemati stališča do reševanja odprtih problemov in tako politizirati študente ter jih pritegovati v širšo družbeno problematiko. Študentje sprejemajo marksizem kot svojo ideologijo, to je splošno znana teza, ki je bila večkrat izražena in potrjena. Dejstvo pa je, da kot mladi intelektualci premalo poznajo na naših zavodih marksistično idejo in s tem ustrezno ne morejo ustvarjalno uporabljati te teorije v družbenem življenju. Zveza komunistov in študentska skupnost se zato avzemajo (verjetno bi se morale odločneje zavzemati) za to, da se na naših zavodih v ustreznejši meri uvede marksizem v učnovzgojne študijske programe in da se manifestira ter izraža v družbeni in samoupravni aktivnosti študentov. Šola naj daje bolj usposobljenega in zavzetega samoupravljalca, ki bo v večji meri razvijal ne samo ozko stroko, temveč aktivno in ustvarjalno gradil samoupravne družbene odnose. Ob tem naj informiram konferenco, da je skupina predavateljev v okviru komiteja pripravila predlog za razširitev in dopolnitev marksistične in samoupravne idejnosti v študijskih programih za leto 1974/75 in menim, da bi bilo prav, da današnja konferenca podpre ta predlog zato, da se v novem študijskem letu študentje lahko uspešneje seznanjajo s teorijo marksizma. Gre namreč za to, da se v vseh visokošolskih zavodih uvede predmet osnove marksizma, ki naj bi dal osnovne elemente in osnovne pojme marksistične filozofije, teorije družbe in ostala znanja marksizma.

Študentje so dobili v novi ustavi enakopravni samoupravni položaj z drugimi delavci. Te samoupravne pravice delavcev se še včasih vedno poskušajo omejevati. Na drugi strani pa se večkrat opažajo težnje, da se samoupravni položaj študenta razume le kot pravica, ne pa tudi kot obveznost in odgovornost. Po mojem gre predvsem za soodgovornost študentov pri urejanju študijskih vprašanj, organizacije študija, študijskega režima, pogojev študija in drugo, od česar v veliki meri zavisi uspešnost samega študija in pa položaj študenta. Udeležba študenta v upravljanju visokošolskega zavoda ni več le pravica, temveč tudi njegova odgovornost enako kot odgovornost študija in odgovornost za sredstva namenjena študiju.

Študentska organizacija je možnost in sredstvo za uresničevanje ustavnih pravic in samoupravne odgovornosti študenta. Mislim, da se v tej vlogi študentska organizacija v večji meri pojavlja kot doslej. Zato bi se moral ustrezno spremeniti tudi odnos študenta do svoje organizacije in obratno. Normalno je, da vsak študent ob vpisu postane ne le formalni član študentske skupnosti, temveč, da dobi v njej in s pomočjo te organizacije svojim interesom, potrebam in nalogam ustrezno mesto, pomoč pri svojem uveljavljanju kot enakovrednen, aktiven in odgovoren dejavnik v študijskem procesu in družbenem življenju.

Uspešnejše in odgovornejše uveljavljanje študentskih vprašanj se mora izražati tudi v delegatskem odnosu. Študentje bodo svoja vprašanja urejali bodisi sami ali skupaj z delavci visokošolskega zavoda, v temeljnih enotah, oddelkih, letnikih, svetih in podobno. Skupna vprašanja zavoda pa bodo enakopravno obravnavali skupaj z delavci zavoda in s predstavniki uporabnikov, družbenopolitičnih skupnosti in drugih zainteresiranih družbenih sredin oziroma organizacij združenega dela. Nov način samoupravnega urejanja, vplivanja in odločanja predpostavlja določeno razgledanost, zrelost in sposobnost, ne samo zastopati svoje lastne interese ali interese svoje ožje delovne sredine, marveč prav tako kvalitetno razumevanje interesov drugih sredin in sposobnost usklajevanja medsebojnih interesov. V večji meri se postavlja potreba družbenopolitičnega usposabljanja vseh udeležencev delovno samoupravnega procesa, posebej pa še usposabljanje delegatov za njihove odgovorne naloge. To prav tako velja za študente kot za druge delavce. Zveza komunistov in študentska skupnost ter sindikalna organizacija bodo zato idejnopoliitičnemu usposabljanju pripadnikov samoupravne skupnosti visokošolskih zavodov, posebej pa še njihovim delegatom posvečali potrebno in ustrezno pozornost.

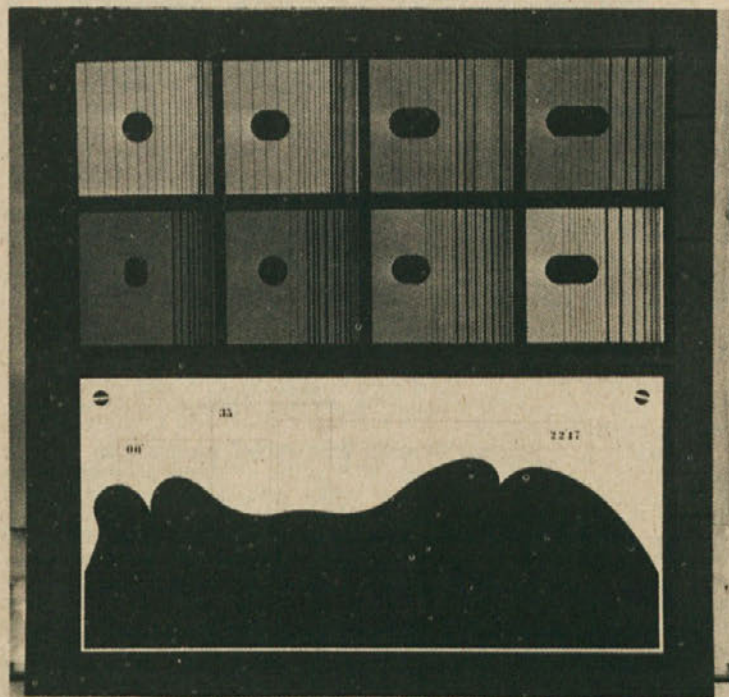
Eden od pogojev za razvito samoupravljanje je dobra informiranost članov delovne in samoupravne skupnosti. Študentje so bili do sedaj glede informiranja — po mojem mnenju — o pomembnih dogajanjih, odločitvah in uresničevanju istih na visokošolskih zavodih najmanj informirani. Izboljšanje obveščenosti študentov je potrebno razvijati po več linijah (priložnostno informiranje, ustno, pisмено in interna glasila zavodov, Katedra, informiranje preko študentske organizacije in drugo).

Mnoga vprašanja študentskega standarda niso ustrezno rešena in urejena. Se vedno preveliko študentov nima ustrezne rešitve stanovanjskega vprašanja. Potreba po novem študentskem domu se stalno povečuje, nov objekt študentske prehrane v stolpiču ne rešuje ustrezno vprašanja študentske prehrane. Ustreznejši način štipendiranja še ni zaživel, čeprav se nekatere rešitve nakazujejo. Socialne razlike pri študentih so še vedno preočite. Uspešen študij se vedno ni dovolj stimuliran itd. Problemov tudi tu ne manjka. Zato se mora zveza komunistov in skupnost študentov še posebej zavzeti prizadevati pri reševanju najbolj perečih, odprtih študentskih vprašanj. Omenjeni problemi predstavljajo le delček študentske problematike.

Zavedam se, da zdaleč nisem zajel in tudi nisem imel namena v uvodu zajeti kompleksno študentsko problematiko. Posamezna vprašanja bo treba analizirati in reševati posebej na raznih samoupravnih in drugih organih; osvetliti sem hotel le nekatere po mojem mnenju aktualna vprašanja. Konferenca naj kritično osvetli ta vprašanja, nakaže stališča, najustrežnejše rešitve in doseže dogovor za učinkovito in odgovorno reševanje teh in drugih problemov. Zveza komunistov in skupnost študentov naj bi tako skupno sprejete ocene in stališča še konkretizirala v okviru svojih organizacij in jih vključila v svoje akcijske programe.

(Referat s skupne seje konference ZK VZM in stalne skupščine SŠ VZ Maribor)

ZVONKO CAJNKO

Silvije Popovič: ekspanzija mase časa in prostora; mešana tehnika — platno

PIESNOU ZA MIER A PRIATELSTVO

Pod tem naslovom se je v Nitri na Čehoslovaškem v času od 23. 6. do 28. 6. letos odvijal mednarodni festival visokošolskih pevskih zborov socialističnih držav. Festival je bil posvečen 30. obletnici narodne osvoboditve. V okviru tega festivala je bilo tudi tekmovanje mešanih pevskih zborov. Sodelovali so: Akademski pevski zbor univerze Trnava (CSSR), Pevski zbor univerze Rostock (NDR), Pevski zbor Technik iz Bratislave (CSSR), Akademski zbor Juraj Dimitrov iz Sofije (Bolgarija), Pevski zbor univerze Petrozavodsk (SSR), Visokošolski pevski zbor iz Pardubic (CSSR), Pevski zbor Veterinar iz Košic (CSSR) in pa pevski zbor univerze Bukarešta (Romunija). Jugoslavijo je zastopal mešani pevski zbor KUD „Student“ iz Maribora. Zbor je nastal s spojitvijo moškega pevskega zbora KUD „Student“ in pa dekliškega pevskega zbora „H. Svetel“, ki ga sestavljajo dijakinja srednje glasbene šole.

V izredno kratkem roku šestih tednov je mešani pevski zbor KUD „Student“ pod vodstvom prof. Staneta Jurgeca naštudiral zahteven program sestavljen iz pesmi: Ecce guomodo moritur iustus (J. Gallus), Ta slovenska piesen (Z. Mikula), Zeleni Jurij (A. Lajovic), Tki mi platno (M. Lipovšek), Drugi rukovet (S. Mokranjac), Dolga noč (R. Simoniti), Nocoj, pa oh, nocoj (F. Venturini) in pa Kolo (V. Mirk).

Pevci so odšli na pot v nedeljo zjutraj in si spotoma ogledali Dunaj in Bratislavo. V Nitro so prispeli popoldne in se nastanili v študentskem domu pedagoške akademije. Zvečer so prisostvovali slavnostnemu koncertu na čast vseh nastopajočih zborov na katerem sta nastopila pevski zbor PA Nitra in pa madžarski simfonični orkester.

V ponedeljek se je začel tekmovalni dan. Popoldne so pevci preizkusili dvorano na PA, ki služi kot predavalnica, le da je za naše pojme precej velika. Mešani pevski zbor KUD „Student“ je nastopil kot drugi in navdušil. V „mednarodni“ žiriji, sestavljeni iz treh Čehov in dveh Rusov, je sedel tudi Zdenko Mikula, avtor obvezne tekmovalne pesmi Ta slovenska piesen. Z njeno izvedbo je bil izredno zadovoljen, saj je navdušeno zaploskal in izrekel priznanje dirigentu prof. Stanetu Jurgecu.

V popoldanskem delu tekmovanja so nastopili trije zbori, zvečer pa ostalih šest. Zanimivo je bilo primerjati naš zbor z ostalimi. Ugotovili smo lahko, da naš zbor šteje najmanj članov in da je po letih najmlajši. Saj smo

lahko v drugih zborih opazili pevce, ki bi jim težko rekli študentje, še manj pa mladeniči. Ko smo poslušali ostale zборе, smo lahko videli oziroma slišali, da je naš zbor v primerjavi z njimi res dobro odpel svoj program. Po mnenju pevec in strokovnih sodelavcev ostalih zborov, pa tudi po našem mnenju, je bil boljši le zbor iz Bolgarije. To pa je tudi razumljivo, saj je to zbor, ki šteje 120 članov in je na tekmovanje prišlo le 90 najboljših pevcev. To je tudi zbor, v katerem je bilo največ „starčkov“.

V torek ob 9. uri dopoldne je bila svečana razglasitev rezultatov. Lahko si zamislite naše razočaranje, ko se nismo uvrstili med prve tri, kamor smo po kvaliteti izvedenega programa prav gotovo spadali, ampak smo običajni na četrtem mestu. Prvo mesto je osvojil Akademski pevski zbor Juraj Dimitrov iz Bolgarije pod vodstvom A. M. Manolova, drugo mesto Pevski zbor Technik iz Bratislave pod vodstvom P. Prochazke, tretje pa Študentski pevski zbor iz Petrozavodska pod vodstvom G. Teracujanca. Ker četrte nagrade niso podelili, je tako KUD „Student“ ostal praznih rok. Po razglasitvi rezultatov so vsi pevski zbori šli v povorki skozi Nitro in položili venec pred Leninov spomenik.

Po kosilu so se naši pevci odpeljali v Pieštane, znano in dobro obiskano zdravilišče. Tam so nastopili s celovečernim koncertom, s katerim so se že predstavili mariborski publiki v Unionski dvorani pred odhodom v Nitro. Kljub temu, da je bil koncert na prostem, je izredno uspel in navdušil polnoštevilno občinstvo.

Naslednjega dne dopoldne je mešani pevski zbor KUD „Student“ nastopil za mladino Nitre. Ko je napovedovalka povedala, da nastopa zbor iz Jugoslavije, se je po dvorani razleglo navdušeno ploskanje, ki se je z vsako odpeto pesmijo stopnjevalo. Zdelo se je, da mladina Nitre bolj ceni kvaliteto kot pa ocenjevalna komisija.

Popoldne so si pevci ogledali nogometno tekmo med Jugoslavijo in Nemčijo ter se pripravljali na večerni gala koncert. Na njem so nastopili vsi tekmujoči zbori po obratnem vrstnem redu, kot so se uvrstili na tekmovanju. Težko je opisati nastop, treba ga je bilo doživeti. Ko smo odpeli, so pevci ostalih pevskih zborov prihajali k nam in nam čestitali in upam si trditi, da se je komisija pošteno zamislila nad svojimi odločitvami.

Z nastopom na gala koncertu, po mojem globokem prepričanju, najboljšem, kar jih je pevski zbor KUD „Student“ sploh kdaj imel, se je zaključilo pevsko osvajanje čehoslovaške publike. Po koncertu je bil v veliki dvorani Parka kulture in oddiha pripravljen banket za vse pevske zборе. Na njem smo lahko znova in znova videli, da smo navdušili in res dostojno zastopali Jugoslavijo. Zdravice na naš račun so se vrstile, ostali pevci so nam čestitali in izražali sožalje in ogorčenje nad komisijo, ki nam ni prisodila ene izmed nagrad. Seveda pa pevci KUD ne bi bili pevci, če tudi na banketu ne bi zapeli. In ko smo zapeli znano Pesem o svobodi, se je po dvorani razleglo huronsko vpitje in skandiranje. — TITO — TITO — TITO

Kako naj strnem ta opis? Kakšni so bili naši čehoslovaški dnevi. Mislim, da čudoviti. Prepričan sem, da smo več kot dostojno zastopali mariborske visokošolske zavode in celotno Jugoslavijo. Res je, bili smo razočarani. Razočarani nad odločitvijo žirije, ki nam ni dala zasluženega priznanja. Toda nismo razočarani nad publiko in nad svojimi nastopi, saj je, če pomislimo, četrto mesto med pevskimi zbori socialističnih dežel res lep uspeh. Toda vseskozi me spreletava čudna misel, da pri nas dcma, v Mariboru, ki smo ga tako dobro zastopali, tega ne znajo ceniti. Ne znajo ceniti nešteti ur, ki so jih pevci in dirigenti vložili, da bi dosegli to, kar so. Nad KUD se zbirajo črni oblaki. Grozi nam izguba dvorane in depandansi študentskega doma, ki je življenjskega pomena za društvo. In sprašujem se, za koga se trudimo?

Uredništvo Katedre je pripravilo razgovor z upravnikom študentskih domov, Karlom Korenom in predsednikom domske skupnosti, Tonetom Vadnjalom z željo, da bi naše bralce bolj seznanili z delom in problematiko študentskih domov. Objavljamo povzetek tega razgovora.

Mik Rebrnik: Za uvod v naš razgovor vaju prosim, da ocenita delo domske skupnosti v preteklem študijskem letu. Na jesenski skupščini smo lahko videli vaš izredno bogat program dela. Zanima nas, koliko tega dela je bilo v resnici realizirane?

Tone Vadnjala: Letos je bilo mnogo novih stvari. Spremembe so se pojavile že v samem poslovanju študentskih domov, s tem mislim predvsem na restavracijo in obštudijske dejavnosti. Zato je bilo delo samo bolj razgibano in smo se ukvarjali s številnimi problemi. Pri tem smo sodelovali z upravo in na ta način izvedli nekaj stvari, ki bi jih sicer ne mogli. Poglavitna stvar, s katero se predsedstvo ukvarja že vsa leta, je življenje v domu (tehnični problemi, disciplina, itd), drugo področje dela je bila restavracija in vsi problemi v zvezi z njo. Tretja dejavnost je obštudijska dejavnost, tu smo nadaljevali lanske tradicije. Povezali smo se z naseljem v Ljubljani, s forumom, sindikatom, s komisijami pri IO, s KUD Student in tako dali možnost mariborskim študentom za organizirano delovanje. Program dela je obsegal 10 točk in program smo uresničevali. Program obštudijskih dejavnosti je bil tudi zelo široko zastavljen, ni pa bil izveden zlasti zaradi neurejenega financiranja. Zato smo morali nekatere stvari črtati, na primer trim stezo, počitniški dom na Pohorju. Druga je, da smo imeli komisijo za obštudijske dejavnosti, v kateri so bili zunanji in naši sodelavci. Hoteli smo pridobiti strokovnjake, vendar je vse ostalo na nas in smo si tako pomagali, kakor smo mogli, čeprav priznam, da smo bili na tem področju premalo aktivni in bi lahko več naredili.

Karel Koren: Predsedstvo domske skupnosti je doživelo neko renesanso, čeprav z delom predsedstva domske skupnosti in z upravnimi organi študentskih domov, vključno z menoj, ne morem biti zadovoljen. Gre za to, da so stanovalci premalo informirani o delu in problemih študentskih domov. Sicer izdajamo Informator, ki izide petkrat na leto v 250 izvodih, vendar kljub temu študentje niso dovolj seznanjeni s problematiko. Do danes še nismo dosegli, da bi preko svetov stolpčev, vsak stanovalec dejansko sodeloval o delu in življenju v študentskih domovih. Glede obštudijskih dejavnosti je predsednik domske skupnosti povedal, kje so ti problemi. Mi smo si te stvari mnogo širše zamišljali in smo v prvi fazi govorili o tem, da bi najeli posebnega človeka, ki bi vzpodbujal študente k obštudijski dejavnosti. Do nastavitve tega človeka ni prišlo tudi zaradi tega, ker nismo dobili finančnih sredstev, kajti vzdrževati bi ga morala republiška izobraževalna skupnost. Naš cilj je bil, da ne bi duplirali stvari, ampak, da bi s skupnimi močmi dosegli optimalne uspehe v okviru mariborskih možnosti. Ne krivim IO, KUD, predsedstva ali samega sebe, mislim, da je krivda obojestranska, da nismo našli skupnega jezika. Naš cilj je v še večji meri demokratizirati in sprostiti življenje v študentskih domovih, odpraviti pomanjkljivosti pri soodločanju študentov ter razširiti obštudijske dejavnosti za vse študente MVZ, ki so za to zainteresirani.

Mik Rebrnik: Letos ste uvedli nov sistem sprejemanja v dom, po katerem kandidat dobiva pozitivne in negativne točke. Zanima nas, kaj vas je vodilo k uvedbi tega in kakšne so poglavitne novosti tega točkovnega sistema.

Karel Koren: Osnovno vodilo je bilo izogniti se vsakršnemu subjektivizmu pri sprejemanju v dom. Zvišali smo cenzus na 1.200 din, vendar pa ta cenzus nima absolutnega pomena, temveč se za vsako prekoračenje pristejajo negativne točke. Favoriziramo študente z dobrim učnim uspehom ter upoštevamo aktivno delovanje v študentski organizaciji. Omenil pa bi rad še novost, ki bi študente po vsej verjetnosti zelo razveselila. Z naslednjim študijskim letom bomo uvedli t. i. mesane bloke. To pomeni, da bodo ločeno po nadstropjih v istem domu prebivali moški in ženski stanovalci. Mnenja sem, da bomo s tem stabilizirali notranje življenje v domu.

Zopet bomo uvedli domske izkaznice. Tisti pa, ki niso stanovalci domov in bodo prišli na obisk preko noči, se bodo morali prijaviti in plačati simbolično nočnino. Odpadle bodo nepotrebne kontrole in bodo te le v smislu iskanja ilegalcev.

BOMO POJEDLI SVOJO KULTURO?

Mik Rebrnik: Vemo, da se vsi pokrajinski klubi v Mariboru ubadajo s prostorskimi problemi. Kot mi je znano, imata svoje prostore trenutno samo klub Istranov in klub Primorcev, s tem, da Istrani zasedajo kar tri sobe. Zanima nas, po kakem principu in kriterijih so se ti prostori podeljevali?

Karel Koren: Istrani so bili prvi, ki so po dograditvi SD III zaprosili za prostore. Dobili so prostor, ki je bil namenjen za kolesarnico, a se ni uporabljal v ta namen. Prostor jim je bil dodeljen in so si ga sami preuredili. Naslednji so zaprosili za prostor Primorci lani, ko je v njihovem klubu „prišla na oblast“ sedanja sposobna garnitura. Organi domske skupnosti so jim dodelili prostor v kleti SD III, kjer je bila prej glasbena soba.

Mik Rebrnik: Kot vidimo se torej prostori podeljujejo po načelu „kdor prvi pride, prvi melje“. Po mojem mnenju je to nedopustno, saj mislim, da mora pri podeljevanju razpoložljivih prostorov imeti odločilno vlogo predsedstvo pokrajinskih klubov, kot najvišji organ pokrajinskih klubov, ki združuje njihove interese, kajti le predsedstvo lahko najbolje pozna potrebe Pokrajinskih klubov.

V študentskih domovih stanuje 650 ljudi, med katerimi je prav gotovo precej komunistov. Zanima me, kakšno je njihovo idejno-politično delovanje in kaj je bilo storjenega na tem področju.

Karel Koren: Pri nas se dogaja politični zločin, ki je v tem, da so napravili iz študentskih domov hotele, kraj, kjer študent spi, se hrani in študira, medtem ko so idejno politično delovanje popolnoma prepustili stihiji. Pred dvema letoma je bil v domu organiziran aktiv ZK, potem pa je vse skupaj zamrlo in tako na tem področju ne delamo nič. Nobena družba na Zapadu, ne na Vzhodu ne dela takih napak. Mi sami tega nismo sposobni napraviti, zato pričakujemo pomoč drugih političnih forumov, ki bi tukaj morali pomagati.

Mik Rebrnik: V sklopu študentskih domov ste začeli graditi telovadnico. Kakšna bo ta telovadnica, kdaj bo gotova in kako se bo upravljala?

Karel Koren: Telovadnica bi morala biti zgrajena do 30. avgusta. Delo smo predali podjetju Stavbar, ki bo vse probleme samostojno reševalo. Telovadnica bo sestavljena iz elementov, tako da bo verjetno kljub gradbenim zakasnitvam sredi septembra pripravljena za sprejem študentov. Čez dan bi naj služila visokošolskim zavodom za obvezno telesno vzgojo, zvečer pa za potrebe študentskega doma, na primer: folklorne sekcije KUD, skratka za obštudijske dejavnosti v najširšem pomenu besede. Netto površina je 10 m x 20 m, to je 200 kva. metrov, to je telovadnica pod narekovanjem. Bo samo en prostor, tam pa, kjer so bili včasih prostori Katedre in KUD, bodo sanitarni prostori. Telovadnica bo primerna za vse športne igre in v njej ne bo telovadnega orodja, ker so študentu pač poglavitne športne igre z žogo. Stroški postavitve znašajo 106 milijonov SD, del sredstev je dala Republiška izobraževalna skupnost SRS, del sklad za izgradnjo študentskih stanovanj pri združenju MVZ, iz svojih sredstev amortizacije pa je dal dom okrog 20 milijonov din.

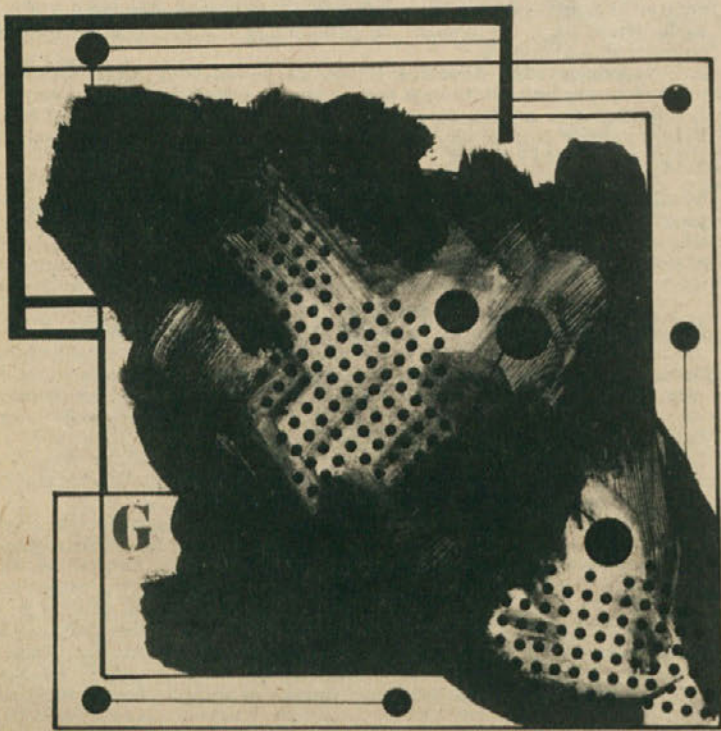
Drago Pisek: Govori se, da nameravate dvorano v depandansi preurediti v jedilnico. Če je to res, bo KUD izgubil svoje prostore in verjetno sploh ne bo mogel več obstajati.

Karel Koren: Jedilnica je dovolj velika, gre samo za kuhinjo. Kuhinja je bila projicirana za 200 – 250 obrokov dnevno. Zakaj je bila restavracija tako projicirana, je mnogo vzrokov, ki jih ne bi navajal. Pod pritiskom študentov, ki so jedli v restavraciji Center je zaradi raznih nesporazumov med Centrom in Izobraževalno skupnostjo, ki je sofinancirala obroke hrane, prišla direktiva z republiškega nivoja, da je treba najti rešitev v okviru študentskih domov v Mariboru. Takrat, ko je tega predloga prišlo, je bila depandansa že pod streho, zato smo skušali najti rešitve druge – to je že znana rešitev UJV. V klubu UJV v kleti so namreč veliki prostori, ki so bili namenjeni za kuhanje kosil in večerij, s precejšnjo zmogljivostjo. Tam bi samo kuhali in pripravljali hrano in jo nato prevažali v depandanso. Toda stvari so se zataknille in lani avgusta smo bili pred vprašanjem: kaj sedaj? Mi smo že takrat vedeli, da to ne bo v redu, vendar se je takrat že kazala nova perspektiva – nova restavracija na Koroški cesti. Menili smo, da bo ta rešitev za dve, tri leta zadostovala. V tem času pa so se v celotnem investicijskem načrtu gradnje študentskih domov stvari bistveno zataknille in ne sledimc razvoju, ki smo ga predvidevali. Druga stvar pa je, da smo v menzi ob konicah obrokov kuhali tudi več kot 600 obrokov kosil, kar je povzročalo velike težave kuhinjskemu osebju kot tudi študentom, ki so morali čakati na kosilo. Splet dogodkov nas je pripeljal do tega, da bi celotno sedanjo kuhinjo plasirali na celotno sedanjo restavracijo in sanitarije in da bi aktivirali dvorano za jedilnico. Bile so še druge rešitve, npr. da bi namesto telovadnice napravili jedilnico, toda nastalo je vprašanje, kako prenašati hrano iz kuhinje v novo jedilnico. Predlog je bil, da bi napravili poseben hodnik iz kuhinje v jedilnico, vendar urbanisti tega niso dovolili in tako je ostala zadnja možnost, da se dvorano spremeni v jedilnico. V ničemer ne mislimo ovirati delo KUD. Vemo, da sta sedaj v okviru KUD potekali dve dejavnosti in sicer popoldne plesna šola, zvečer pa folklorna in dramska sekcija. Mi bomo omejevali le plesno šolo, za ostale dejavnosti pa se bi lahko uporabljala telovadnica, in sicer po 20. uri, tako da bistvenega zoževanja dejavnosti KUD razen plesne šole ne bo.

Drago Pisek: Koliko poznam dejavnost KUD, vem, da so uporabljale dvorano plesno – športna sekcija, ki je imela vaje v večernih urah, folklorna sekcija, dramska sekcija in zabavni orkester. Te sekcije so zasedale dvorano vsak večer od 18. do 22. ure. Če bodo delovale vse sekcije, pa čeprav brez plesne šole, se vprašujemo, kako se bo uskladila uporaba telovadnice, saj vemo, da bo telovadnica namenjena popoldan za redno telovadbo v okviru visokošolskih zavodov, zvečer pa za rekreativno telovadbo domskih študentov. Mislim, da bo na ta način kljub vsemu okrnjena dejavnost KUD vsaj na polovico.

Karel Koren: Jaz sem sedaj v neprijetnem položaju, da branim stališča, ki so pravzaprav stališča stanovalec študentskih domov – študentov.

Mik Rebrnik: Od koga je prišla pobuda za spremembo dvorane v jedilnico? Vsi vemo, da so bili ti objekti grajeni za specializirane dejavnosti študentske organizacije. Mariborski študentje dvorano nujno potrebujemo. KUD Student se je šele letos uspel bolj razmahniti, prej je vsa leta životaril. Vseposvoda lahko slišimo „kulturo med delavce, kulturo med študente“, toda

SVOJO KULTURO? BOMO POJEDLI

kulture ne moreš ustvarjati, če nimaš danih osnovnih pogojev in dvorana je eden od teh pogojev.

Karel Koren: Pobuda je prišla iz same restavracije. Osebe v restavraciji je imelo že toliko bolniških dopustov, dela pod nemogočimi pogoji, ni ventilacije, premalo prostora za gibanje, nemogoče vzdrževanje higiene. Pobuda je prišla od osebja, ki ni hotelo delati v takih pogojih. Tako je najprej delovna skupnost, nato pa Svet študentskih domov to pobudo sprejel in zahteval, da se restavracija razširi. Postavlja se vprašanje, kako zagotoviti študentom osnovne življenjske potrebe. Vemo, da je hrano študentom težko zagotoviti, odločiti se moramo, ali bomo študentom zagotovili hrano, ali pa bomo menzo pustili v sedanjem stanju in se sprijaznili s tem, da vsak dan ostane 50 študentov brez kosila in večerje, ker menza več pač ne zmore. Pri tem moramo pripomniti, da Maribor ni Ljubljana, kjer imajo še kup cenenih samopostrežnih restavracij. Če objektivno ocenjujemo stanje, potem vidimo, da se moramo odločiti, da študentu zagotovimo osnovne življenjske pogoje – hrano. Organi doma so se v tej dilemi odločili za to rešitev zlasti zato, ker bo zgrajena telovadnica. Jaz delovanje KUD podpiram, samo moram reči, da niso zgolj študentski domovi tisti, ki bi naj pokazali razumevanje za delovanje KUD, ampak je tu cel sklop organizacij in ustanov, ki so mnogo bolj dolžni skrbeti za to, da bo KUD reprezentativna kultura mariborskih študentov. Te organizacije in ustanove napravijo premalo v tem smislu.

Drago Pišek: Jaz bi to gledal iz drugega zornega kota. Vi gledate dependanso v sklopu študentskih domov, mi pa vemo, da dependansa ni bila grajena za dom, ampak za občudniško dejavnost vseh mariborskih študentov. Mislim, da je tu ravno dom tisti, ki masi svoje pomanjkljivosti – problem prehrane – na račun KUD in celotne študentske organizacije. Kajti te druge organizacije kot ste vi rekli, so zgradile dependanso za občudniške dejavnosti, ne pa za menzo. Strinjam se, da je hrana prva, da morajo biti študentje siti, vendar pa me zanima, za koliko se bo povečala kapaciteta kuhinje in kako dolgo bo krila potrebe? Prepričan sem, da, če se bodo prišli sem hraniti vsi mariborski študentje (marsikdo ne pride, ker mora sedaj predolgo čakati), bo naslednje leto menza spet premajhna. Kam bo takrat dom poslal študente na hrano?

Karel Koren: Zmogljivost menze bo nad 1.200 obrokov v eni izmeni. Po podatkih o porastu študentov v Mariboru predvidevamo, da bi ta zmogljivost morala zadostovati za 10 let. Medtem časom pa bo nujno moralo priti do izgradnje novih stolpičev in restavracij. Mi nimamo nobenih dodatnih virov za pocenitev ali za izboljšanje kvalitete hrane. Študentski domovi Ljubljana vozijo hrano – enolončnice – na pet fakultet, imajo razna hladna jedila, kjer cena ni tako bistvena in si ustvarjajo dohodek, ki vplivajo na nižjo ceno prehrane. Smo tik pred podpisom pogodbe z VEKS, ki bo imel svoj bife v novi zgradbi in bomo proste zmogljivosti kuhinje porabili za to, da bomo pripravljali enolončnice za VEKS. Tako bomo lahko tudi mi izboljšali hrano v korist študentskih domov. Veliko se je govorilo, da stremijo republiški organi za tem, da bi hrana študentskih domov postala za stanovalce obvezna. To bi pomenilo, da bi morali imeti 700 zajtrkov, kosil in večerj pripravljenih vsak dan. Vse te stvari smo v okviru načrtovanja upoštevali in menimo, da bo restavracija za 10 let zadostovala.

Domski organi, predsedstvo domske skupnosti sodeluje v okviru republiške komisije pri tipičnih načrtih za nove študentske domove za celotno Slovenijo. Na podlagi idej predsedstvo domske skupnosti in drugih samoupravnih organizacij sem na sestanku na republiškem nivoju navedel predloge in vključil tudi dvorano s 600 sedeži. Smejali so se mi in me vprašali, kaj bomo s tako veliko dvorano, saj tega nima niti Ljubljana. Morda smo predimenzionirali kapaciteto 600 sedežev, vendar je bil naš namen pokazati evidentno potrebo po dvorani ne samo za domove, ampak za vse visokošolske zavode v Mariboru. Moram reči, da pri teh naših težnjah vi niste sodelovali.

Ivo Usar: Če gledamo na dovrano, ki jo nameravate spremeniti v restavracijo, moram reči, da je to linija najmanjšega odpora. Dvorana, ki je bila namenjena vsem študentom, ne samo za KUD in kulturo, ampak za tudi razna družbeno-politična predavanja, bo postala menza. V dvorani se lahko združuje kulturno in idejno-politično delo in je sprememba namena nesprejemljiva.

Drago Pišek: Mi smo sedaj prvič izvedeli, da se bo gradila menza. Študentje smo to izvedeli šele, ko je bila pogodba sklenjena. Nikoli ni bil nihče iz OSS vabljen na razgovore o gradnji, da bi povedali, kaj mislimo študentje o tem. Mislim, da bi pri problemih, ki so pomembni za vse študente, morali sodelovati tudi vsi študenti. Ti problemi bi morali biti širše obdelani. Bojim se reakcije KUD, ker obstaja bojazen, da bo moral prenehati z delom, kajti z izgubo dvorane, bo izgubil enega od eksistenčnih pogojev. S tem pa uničimo delo 150 ljudi, od katerih so nekateri žrtvovali tudi po več let svojega dela za to, da se bodo naenkrat znašli pred dejstvom, da lahko pospravijo stvari in gredo. Mislim, da je to širši problem in ga je treba globlje obravnavati.

Tone Vadnjal: Širše smo obravnavali s tem, da sem jaz, konkretno, vsak dan poslušal, kaj delajo tukaj v menzi, kaj je narobe, kakšni so problemi. Mislim, da je to dosti široko.

Drago Pišek: Strinjam se, da je dosti nezadovoljnih. Toda za mene to ni demokratska pot, če poslušamo samo eno prizadeto stran. Prvič slišim, da je bilo možnih več variant pri razširitvi menze in gradnje telovadnice. Prvič sem slišal tudi za kriterije, ki so vplivali na izbiro. Prav gotovo je, da obstajajo še druge možnosti. Vlada popolna neseznajenost in zato smo tudi pripravili ta razgovor, da končno zvemo, kaj se dogaja v domski skupnosti. Mislim, da bi bil šok še hujši, ko bi se v jeseni študentje vrnil in bi opazili, da je dvorana spremenjena v menzo ter da KUD nima več pogojev za delo.

Ivo Usar: Meni se zdi še huje to, da smo mi za te spremembe zvedeli po neuradnih poteh in da smo šele danes dobili potrditev teh zakulisnih govoric.

Tone Vadnjal: Vabili smo predstavnika IO, da se udeležuje sej sveta restavracije, vendar ga nikoli ni bilo.

Ivo Usar: Mislim, da svet restavracije ne more samostojno odločati o prostoru, ki je namenjen vsem mariborskim študentom in je bil zgrajen za njihovo izvenštudijsko dejavnost, ne pa za njihovo menzo.

Mik Rebernik: Ra bi se spet povrnil na to, čemu je bila grajena dvorana. Dvorana je bila namenjena vsem mariborskim študentom in je bila dana

študentskim domovom samo v upravljanje, zato mora o spremembi namena odločati celotna študentska populacija oz. njen najvišji organ, to je stalna skupščina.

Karel Koren: Energično zavračam termin kulisarske odločitve. Mi smo vse domove inkluzivno z zmeljišči in dependanso dobili v upravljanje od Združenja MVZ in v tej pogodbi, podpisani od docenta dr. Bračiča in mene so klavzule glede dependanse naslednje: da nudimo 14 ležišč podiplomskim študentom, da z družbenimi sredstvi gospodarimo kot dober in skrben gospodar. Ti dve obveznosti sta nam bili naloženi. Mislim, da izvršujemo te obveznosti v smislu dobrega gospodarja. Zakaj je prišlo do komplikacij? Ker ljudje niso pripravljeni na kompromise, toda kompromisi so še vedno življenjsko najboljša rešitev. Prihajali smo v spore s KUD, ki so bili po mojem mnenju popolnoma nedemokratski. Direktor študentskih domov, predstavniki predsedstva domske skupnosti in predstavniki sindikata smo imeli v Ljubljani sestanek in govorili o problemih v zvezi s KUD in dependanso. V Ljubljani je, mislim, študentska organizacija precej močna. Tam nobenemu ne bi prišlo na misel, da bi postavljali zahteve, kot so bile postavljene nam. Točno se vidi, kdo zastopa družbene interese – se pravi študentskih domov Ljubljana in kdo te dobrine koristi in meni se zdi prav smešno, da je pri nas do takšnih konfrontacij sploh prišlo. Nihče od nas, ki smo odgovorni za delo študentskih domov, nikoli ni rekel nobenemu, da KUD ne bo mogel razvijati svojih dejavnosti v okviru dvorane. Toda vprašanje je, ali v tolikšni meri, da bo zavrl delo domskih študentov. In to, kar je sedaj ni noben kompromis, temveč pirova zmaga KUD. Dogaja se to, o čemer govori basen O lisici in jezu. Okrnjeno je izvenštudijsko delovanje stanovalcev študentskih domov, pa tudi ostalih študentov.

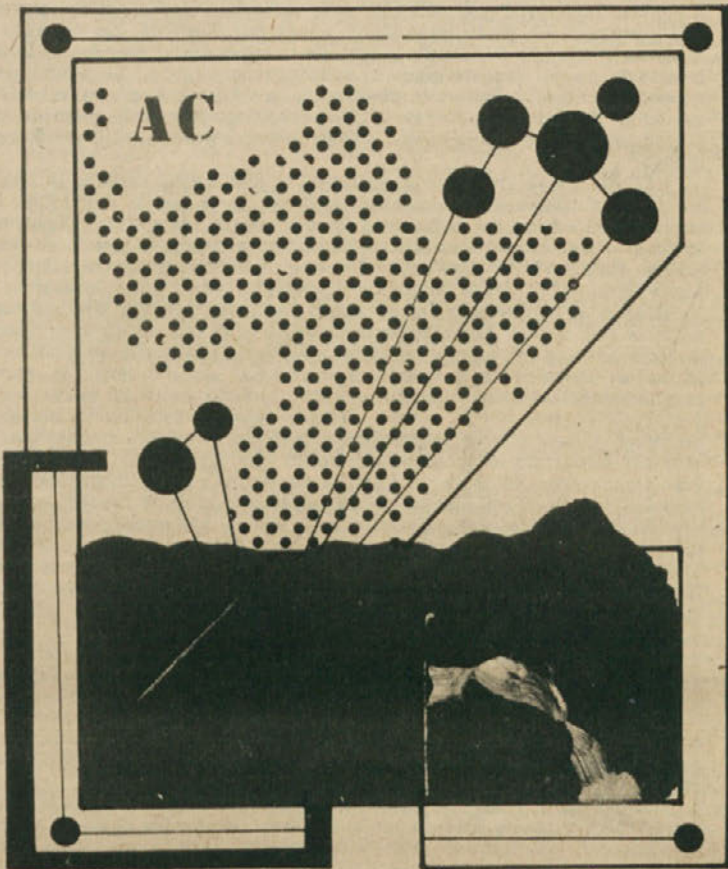
Drago Pišek: Rad bi se se enkrat povrnil na začetek. Zavedati se moramo, da so dependanso gradili za vse mariborske študente v sklopu študentskih domov pač zato, ker nikjer drugje ni bilo prostora. Nam se je zdelo to popolnoma normalno. Je pač zgrajena tam, kjer je največja masa študentov. Sedaj pa naenkrat vidimo, da ti prostori niso namenjeni vsem nam, ampak samo stanovalcem študentskih domov. Če koristi te prostore KUD, v katerem je polovica stanovalcev študentskih domov, nikakor ne moremo trditi, da so študentski domovi odrinjeni. Tako basen O jezu in lisici lahko razumemo le tako, da so domovi tisti jež, ki bo izrinil ostale študente iz njihovih prostorov.

Tone Vadnjal: Samo nekaj. Sedaj se pojavlja potreba po prehrani za vse mariborske študente. Druge rešitve razen razširitve menze trenutno ni.

Mik Rebernik: Torej lahko sklepamo, da ste postavili dilemo ali prehrana ali kultura. Mislim pa, da te dileme ne smemo postaviti. Kajti če spremenimo dvorano v menzo, onemogočimo izvenštudijsko delovanje, kar pomeni, da bomo pojedli svojo kulturo. Mnenja sem, da moramo glede prehrane poiskati drugo rešitev, ne pa da gremo po poti najmanjšega odpora. Gradili bomo telovadnico in vprašamo se lahko, če bo ta res toliko nudila in zakaj tu ni dileme ali prehrana ali telovadnica.

Karel Koren: Z novo telovadnico bo imel tudi KUD možnost sodelovanja. Lahko se domenimo, da jo bo uporabljal v večernih urah, ko bo telovadnica prosta. Možna pa je uporaba tudi ob drugih urah. Moje osebno prepričanje je, da delovanje tukaj ne bo bistveno okrnjeno.

Mik Rebernik: Še vedno delamo napako, ko ločujemo domske stanovalce in ostale študente. Zavedati se moramo, da so domski stanovalci študentje, ki pač stanujejo v enem strnjemem naselju in da imajo tako študentje, ki stanujejo v domu, kot tisti, ki ne stanujejo, iste interese. Interese, ki izhajajo iz njihovega študentskega položaja. Zato morata IOŠS in pa predsedstvo domske skupnosti iskati skupne rešitve. Treba je rešiti problem dvorane in prehrane s skupnimi močmi, ne pa da zahajamo v nasprotja. Kajti samo takrat, če bomo iskali rešitve s skupnimi močmi, s podporo vseh študentov, lahko upamo, da bomo probleme tudi rešili.

Silvije Popovič: eksperimentalna kompozicija II; mešana tehnika.

V letošnji jeseni bodo v vseh jugoslovanskih republikah kongresi mladih. Republiškim kongresom pa bo v mesecu novembru sledil kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Ko bo kongres postavljaval temelje nove družbenopolitične organizacije mladih, bo določil tudi nov način organiziranja študentov.

Študentje jugoslovanskih fakultet, visokih in višjih šol so bili doslej (in seveda še vedno so) organizirani v Zvezi študentov Jugoslavije. Član te študentske organizacije je poslal vsak študent takrat, ko se je vpisal na katerokoli jugoslovansko visokošolsko oziroma višješolsko institucijo. Članstvo pa je študentom prenehalo takrat, ko je ali nihal študirati ali pa končal študij.

Zveza študentov Jugoslavije je v času svojega delovanja prodrla v vse sredine, kjer študentje delajo in živijo. Študentje so se organizirali v svoje organizacije na fakultetah, višjih, visokih šolah, akademijah, v študentskih pokrajinskih klubih, v specializiranih organizacijah, ki so združevale študente ter druge. Značilnost teh organizacij pa je bila v tem, da za njih ni veljala nobena trda in čvrsta organizacijska in delovna oblika, pač pa, da so se organizirale in delovale glede na specifične okoliščine v sredinah, kjer so obstajale.

Način organiziranja, ki se je skozi praktično dejavnost najosnovnejših organizacijskih oblik Zveze študentov Jugoslavije izkazal kot različen, in prilagojen specifičnostim posameznih sredin, pa je vplival na principe in metode dela Zveze študentov Jugoslavije v vseh posameznih sredinah in v celoti.

Glede na to se je Zveza študentov Jugoslavije tudi v posameznih republikah različno organizacijsko razvijala. Oblike njene organiziranosti so bile prilagojene specifičnostim posameznih sredin in to na takšen način, da bi študentska organizacija v teh sredinah kar najlažje in najuspešneje realizirala zastavljene programske cilje.

Zveza študentov Jugoslavije se je v času svojega obstoja in delovanja razvila v družbenopolitično organizacijo, v samoupravno organizacijo, v strokovno organizacijo; v posameznih sredinah pa je glede na okoliščine in pogoje pridobivala še vedno nove in nove funkcije. Zveza študentov Jugoslavije je bila družbenopolitična organizacija zaradi narave dela ter zaradi programskih ciljev in orientacij, ki si jih je začetila. Zlasti v obdobju intenzivnega reformiranja visokega šolstva je Zveza študentov Jugoslavije bila tista organizacija, ki je na svojih ramenih nosila največje breme teh reformskih prizadevanj – v družbenopolitičnem smislu. Prav tako pa je potrebno poudariti vlogo Zveze študentov Jugoslavije pri borbi za realizacijo delovnega statusa študenta – to je bila naloga, ki jo lahko označimo kot „klasično“ politično in družbenopolitično nalogo. Zveza študentov Jugoslavije se je v času svojega delovanja na visokošolskih zavodih razvila tudi v samoupravno organizacijo. ZSJ je predstavljala hkrati s političnimi tudi samoupravne interese študentov. Organi Zveze študentov Jugoslavije so na visokošolskih zavodih volili predstavnike v samoupravne organe visokošolskih zavodov in ti predstavniki so organom ZSJ za svoje delovanje tudi odgovarjali. Poleg tega pa je imela Zveza študentov Jugoslavije na visokošolskih zavodih tudi druge pravice in obveznosti, ki jih lahko označimo kot samoupravne (denimo verifikacija pedagoškega dela profesorjev, verifikacija in valorizacija učbenikov itd.).

Zveza študentov Jugoslavije pa je bila na visokošolskem zavodu tudi strokovna organizacija. Združevala je strokovne interese študentov ter jih preko svojih organov naprej povezovala v republiškem in zveznem merilu. (primer so združenja ekonomistov, medicincev, pravnikov, AIESEC, IAESTE itd.).

V posameznih sredinah pa je poleg omenjenih značilnih funkcij Zveza študentov Jugoslavije pridobila tudi nove funkcije. Tako so bile organizacije ZSJ v pokrajinskih študentskih klubih včasih kar politične, samoupravne in administrativne hkrati. (Denimo – izborile so štipendijsko politiko v občini, imenovalle svoje predstavnike v samoupravne organe, ki razdeljujejo štipendije ter tudi tehnično in direktno kadrovsko sodelovale pri razdelitvi štipendij). Takšnih primerov, ko je Zveza študentov Jugoslavije pridobivala v političnem sistemu v posameznih sredinah nove in nove funkcije je bilo zelo mnogo.

Takšna Zveza študentov Jugoslavije, ki je bila tako različna in s tako različnimi funkcijami v posameznih sredinah, se je razvila v obdobju, ko samoupravni odnosi in mehanizmi še niso prodrli v vse sfere družbenega življenja – zelo slabo pa so bili razviti tudi na področju višjega in visokega šolstva. Karakteristika tega časa v delovanju Zveze študentov Jugoslavije je bila v tem, da je Zveza študentov Jugoslavije vedno znova pristopala k vprašanju in problemom, ki so zaradi ne dovolj razvitih samoupravnih odnosov stali odprti. Zveza študentov Jugoslavije je zato, ne glede na manjše in večje odklone pri svojem delovanju, predstavljala organizacijo študentov, ki so se radikalno in z vsemi razpoložljivimi sredstvi borili za razvoj samoupravnih odnosov v tistih sredinah, kjer so delali in živeli. Zveza študentov Jugoslavije je v vseh sredinah kjer je delovala in obstajala predstavljala tudi s svojo programsko orientacijo nekakšno „mašilo“, ki je okrepilo samoupravno socialistično fronto tam, kjer je bilo to potrebno. Prav zato je Zveza študentov Jugoslavije sprejemala v različnih sredinah tako različne funkcije. Tam, kjer so bili samoupravni odnosi že uvedeni je delala kot družbeno-politična organizacija, tam, kjer so bili samoupravni odnosi slabo razviti je predstavljala tudi samoupravne interese študentov, itd. itd. Stvari, ki so stale zaradi nerazvitih samoupravnih odnosov odprte je Zveza študentov Jugoslavije včasih prišla povsem v svoje roke ter jih razrešila od prve politične iniciative do zadnjega administrativnega fakta (denimo nekatera vprašanja štipendiranja).

Program Zveze študentov Jugoslavije, temelječ na programu in dokumentih ZKJ, je omogočal takšno delovanje študentov v posameznih sredinah.

Na ta način je bila v svojem bistvu Zveza študentov Jugoslavije na svojevrsten način sestavni del progresivnih sil, ki so se z ZKJ na čelu, borile za razvoj samoupravnega socializma in samoupravnih socialističnih odnosov pri nas.

S sprejetjem ustave SFRJ in po sprejetju ustav socialističnih republik ter po 10. kongresu ZKJ pa se je v globalu spremenila vloga in položaj študentov v samoupravni socialistični družbi. Cilji, ki si jih je Zveza študentov Jugoslavije – včasih ne da bi verjela v njihovo skorajšnjo realizacijo – postavljala, so na nivoju političnih odločitev vsaj v najglobalnejši orientaciji realizirani in doseženi. (Samoupravljanje je bilo

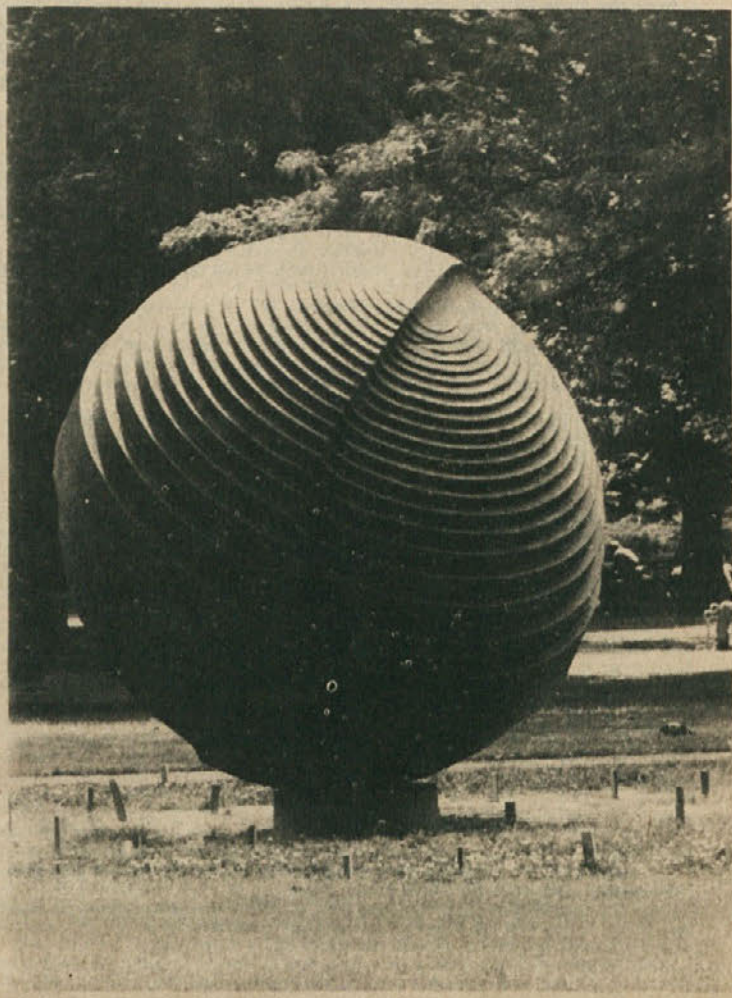
Organiziranost študentov

uvvedeno v vse sfere družbenega življenja in tako tudi na področje višjega in visokega šolstva, študent je enakopraven samoupravljalac TOZD v visokem šolstvu, pravice in obveznosti študentov izhajajo iz študija kot družbeno koristnega dela, spremenil se je odnos do družbeno ekonomskega položaja študentov itd.). Res je, da je to zaenkrat samo ustavna diktacija, ki jo je šele potrebno realizirati v praksi, vendar pa to že pomeni nov položaj študenta v celotnem političnem sistemu, ki postavlja študente na revolucionarnejše mesto.

V skladu s temi spremembami v političnem sistemu in s spremenjenim družbeno ekonomskim statusom študenta ter glede na naloge, ki stojijo pred mladimi po 3. konferenci ZKJ o mladih, je potrebno analitično ovrednotiti dosedanja prizadevanja Zveze študentov Jugoslavije ter na podlagi izkušenj uskladiti programske orientacije in cilje Zveze študentov Jugoslavije z novimi družbenimi in političnimi razmerami.

Družbenopolitična dejavnost dosedanje Zveze študentov Jugoslavije mora, seveda razvita in obogatena z novimi spoznanji iz dosedanjega dela, postati konstitutivni element družbenopolitične dejavnosti idejno politično in akcijsko enotne družbenopolitične organizacije vseh mladih – Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Osnovne organizacije te nove organizacije morajo delovati tudi na visokošolskih zavodih oziroma v temeljnih organizacijah združenega dela na področju višjega in visokega šolstva. Delujejo naj po principih iz statuta Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Seveda pa naj ne bodo več samo organizacije, ki združujejo študente, pač pa tudi vse mlade pedagoške in druge delavce visokošolske ustanove. Te osnovne organizacije delujejo torej kot osnovne celice družbenopolitične organizacije mladih – z vsemi političnimi in demokratičnimi sredstvi se borijo za realizacijo programskih načel in politike Zveze socialistične mladine Jugoslavije, katere konstitutivni element in sotovorec so.

Samoupravna aktivnost študentov poteka preko z zakonom in statutom utrjenih samoupravnih mehanizmov, v katerih je oblika samoupravnega odločanja študentov zbor študentov. Na zboru študentov vsi študentje temeljne organizacije združenega dela na področju višjega in visokega šolstva realizirajo svoje samoupravne pravice. Sveti letnikov, pedagoško znanstveni svet in druge samoupravne oblike delovanja v dosednji praksi visokošolske samouprave morajo dobiti v novi samoupravni shemi novo mesto. Svet visokošolskega zavoda je najvišji samoupravni organ visokošolskega zavoda, v njem pa so enakopravno, z eno tretjino, zastopani študentje preko svojih delegatov. Sveti letnikov pa naj postanejo prostor za neposredno dogovarjanje med študenti in profesorji, kadar pa to ni mogoče, naj postanejo svetovni organi sveta visokošolskega zavoda ali pa temeljne organizacije združenega dela na področju višjega oziroma visokega šolstva.

SLAVKO TIHEC – forma viva v mariborskem parku se pravkar končujejo dela na Tihečevi formi. Plastična, ki se sferične oblike, monično vključuje v ambient parka, saj nudi ob estetskem ritiku tudi funkcionalno no to. Smisel stvaritve je v zbiranju narave in organske tvorbe, ki je izraz spontanosti in izraza ustvarjalne ne-tranzicije. Optimalna obramba arhitekture opredeljuje postavitev nudi možnost ogleda iz vseh smeri. Foto: Rakuša, Teksar, Janežič

Družbeno politična organizacija ZSMJ bo morala zagotoviti funkcioniranje ter demokratičnost v delu zbora študentov. Pravtako bo morala voditi kandidacijski postopek. Glede na specifični položaj zbora študentov bo morala zanj prevzeti ZSMJ takšno vlogo, kakršna je vloga SZDL in Zveze sindikatov do zbora delovnih ljudi v TOZD. To pomeni, da bo osnovna organizacija ZSMJ na visokošolski instituciji tudi sklicatelj kandidacijske konference, kjer bodo poleg članov ZSMJ člani te kandidacijske konference tudi vsi študentje.

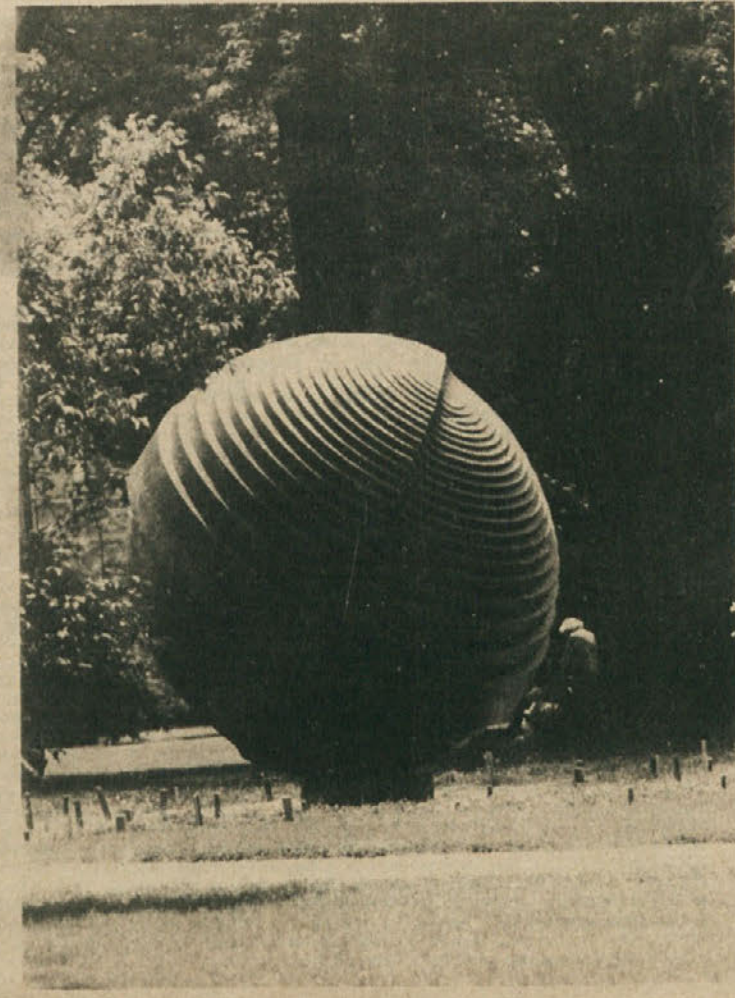
Nova organizacija mladih, ZSMJ, ne bo mogla povezovati in koordinirati tudi strokovnih interesov študentov. Zato se bodo morale na fakultetah, višjih in visokih šolah formirati posebne strokovne organizacije študentov, ki bodo imele tudi svoje organe in seveda tudi svoje članstvo. Te organizacije naj postanejo kolektivni člani ZSMJ.

Zveza socialistične mladine Jugoslavije naj ne sprejema nobenih dodatnih funkcij, ki bi bile strokovne, samoupravne ali pa celo administrativne narave. Če so bile v pogojih nerazvitih samoupravnih odnosov v visokem šolstvu takšne funkcije študentske organizacije v interesu nadaljnjega razvoja samoupravnih odnosov, to sedaj ni več tako. S prevzemanjem takšnih novih funkcij bi otežkočali funkcioniranje samoupravnega sistema, poleg tega pa bi že takoj na začetku izkazovali nezaupanje vanj – organizacija študentov na visokošolski instituciji bi bila tista, ki bi reševala stvari mimo samoupravnih poti. Zato je edina alternativa delovanja nove organizacije striktno vztrajanje na družbenopolitični funkciji ter aktiviranje članstva za dejavnost znotraj samoupravnega sistema v smislu realizacije politike ZSMJ.

Na univerzi oziroma na visokošolskem združenju mora delovati konferenca ZSMJ, ki naj ima status občinske konference. Njen obstoj je utemeljen in nujen zaradi vsega tistega, kar smo skozi dejavnost Zveze študentov Jugoslavije začeli imenovati „reforma univerze“.

Prav tako pa morajo delovati koordinacijski odbori na republiškem in zveznem nivoju, ki se bodo ukvarjali s vprašanji in problemi študentov in visokega šolstva. V delu le-teh naj sodelujejo tudi predstavniki strokovnih organizacij študentov.

Z organiziranostjo so povezani tudi principi delovanja in metode dela. V zvezi študentov Jugoslavije so se le-ti v marsikateri sredini izredno pozitivno razvili. Te izkušnje bo potrebno upoštevati naprej, zlasti pa tudi moto ZSJ: Moč argumentov in ne argument moči! Ne glede na vse nove oblike organiziranja mladine ter uskladijev le-te novim nalogam ter novemu političnemu in ustavnemu sistemu, moramo imeti pred seboj, da gre za to, da skozi argumentirane razprave prepričamo, kreiramo, usmerjamo, vodimo

mlade in njihovo akcijo ter da skozi to bitko za samoupravni socializem omogočimo vsakemu mlademu človeku, da se kreira in prekali v človeka in bora za nove odnose in napredek. Torej ne organiziranje zaradi organiziranja, pač pa zato, da bo v skladu z ustavnim sistemom in na podlagi dokumentov in programa ZKJ naša akcija uspešnejša, naša ustvarjalna moč večja ter delovni kontakt vseh mladih ustvarjalnih ljudi ter sploh vseh mladih čim večji in čim aktivnejši.

TOMAŽ KŠELA

Na pol poti

Delavski razred še vedno nima ustrezne vloge pri odločanju o zadevah družbenega pomena. Pri tem ne mislimo le na proklamiranje idejne norme o vodilnem pomenu delavskega razreda.

Samoupravljanje je avtentična oblika uresničevanja vodilne družbene vloge delavskega razreda. Vendar so se pri praktični realizaciji ideje o delavskem samoupravljanju pokazale nekatere negativne ovire in značilnosti. Samoupravljanje je utemeljeno na predpostavki o enotnosti interesov v mikro in makro skupnosti in predpostavki o enostni in brezrazrednosti delovnega ljudstva. Ščasoma so v teoriji pa tudi v praksi – politiki – ugotovili, da v naši družbi ne obstaja le horizontalno, ampak tudi vertikalno razslojevanje. Nimamo enakega stroja in razporeditve razrednih sil kot meščanska družbena skupnost, vendar pa obstajajo nepremagani ekonomskipogoji razrednega obstoja, socialno-ekonomske in socialnoprofesionalne družbene skupine, katerih interesi niso identični z zgodovinskimi interesi delavskega razreda, ki se lahko uspešno razvija samo, če se bori z antagonističnimi interesi teh nasprotnih skupin. Je torej – v naših pogojih – poglavitna oblika razrednega boja. Razkorak med teorijo in praksi je eden izmed pomembnih spremljevalcev razvoja samoupravljanja. Razlika med ideološko-normativnim sistemom in praktično-samoupravnim delom je vedno obstajala. To seveda ne pomeni, da samoupravljanje zaostaja, da je v krizi, da je brez dinamike. Razkorak je lahko vir impulzov, dinamike, lahko pa je tudi začetek propada samoupravne ideje. Raziskave v drugi polovici prejšnjega desetletja so pokazale, da so samoupravne norme in ideali vse slabša motivacija za razvijanje samoupravne prakse. Te norme delujejo torej kot vse slabša družbena sila, ki bi lahko integrirala delavski razred. Na tej „osnovi“ so se okrepile govorice o samoupravljanju kot utopiji. Nekaj časa smo lahko opazovali tudi zastoj pri kreiranju novih samoupravnih oblik. To samo po sebi še ni odločujoče, težje razumljivo je, da so se začeli kazati znaki institucionalizacije začetnih oblik samoupravljanja, kar je seveda ogrozilo revolucionarno in dialektično bistvo samoupravljanja. Nevarnost je bila tem večja, ker smo samoupravljanje uresničevali skozi reprezentativne oblike, čeprav je v principu samoupravni sistem sistem neposrednega odločanja delavskega razreda. Zaradi tega je tudi razumljivo pospešeno delo pri sprejemanju novih ustav.

Delavskemu razredu je potrebna država, vendar takšna, ki takoj odmirja. Proces odmiranja države je protisloven. Neargumentirano večanje moči države, kakor tudi prehitro odmiranje njenih funkcij, škodi delavskemu razredu. Pri nas sta se v povojnem obdobju pokazali obe tendenci. Poenostavljeno bi lahko rekli, da se je država mnogokrat vmešavala tam, kjer to ni bilo potrebno, ni pa posredovala ponekod, kjer bi bila zaželena in potrebna. Poleg tega je transformacija nekaterih bistvenih državnih funkcij ostala na pol poti. Začela je odmirati monopolna funkcija države v razširjeni reprodukciji, sredstva za razširjeno reprodukcijo pa niso postala last delavskega razreda, ampak so se na svoji krožni poti ustavila pri enem ali drugem posredniku. Tako so se krepiли centri odtujene ekonomske in finančne moči, pri katerih participira poseben sloj ljudi, ki so ločeni od delavskega razreda. Skupinsko lastništvo kot tendenca novega socialnega izkoriščevalskega odnosa, je bilo le posledica predhodnih socialno-ekonomskih deformacij. Enako nevarni sta obe tendenci: prva ideja, ki razglašala odmiranje države v socializmu za zmoto najhujše vrste in druga, ki na odmiranje države gleda kot na nujno zlo in oviro za samoupraven razvoj. Kot izraz družbene, razredne delitve dela, ima država – v pogojih socialističnega gospodarstva – dosti bolj kompleksno funkcijo.

Država bi morala biti politična organizacija delavskega razreda oziroma predvsem instrument delavstva pri zaščiti njegovih interesov. Ta zaščitna funkcija države v praksi ne prihaja dovolj do izraza. Oblikovalci zakonov in različnih dokumentov ne poznajo dovolj dobro dejanskost delavskega razreda, še manj pa v njem živijo. Vedeti pa moramo, da znotraj nekega razreda, v našem primeru delavskega, uresničuje samo tista teorija, ki je odraz njegovih interesov.

Razvoj samoupravljanja v Jugoslaviji je mogoč samo v pogojih tržnega gospodarstva, vendar ne kakršnegakoli. Istočasno moramo povedati, da je tržno gospodarstvo pri nas pokazalo tudi nekatere negativne slabosti, pojave, ki bi jih lahko pripisovali zaostalemu liberalističnemu tržišču, na katerem se menjavajo obdobja administrativnih, toda neučinkovitih državnih ukrepov in obdobja dolgotrajnega ekonomskega samouravnavanja. V taknem samoupravno-tržnem gospodarstvu so prišli na plano vsi interesi. Namesto naravne ekonomske konkurenčnosti smo na našem tržišču vse bolj čutili razbijsko konkurenco. Takšno stanje je pospeševalo socialno razlikovanje in monopolistične tendence. Privatizacija je dosegla tolikšen obseg, da je začela ogrožati družbeno lastništvo. Te tendence so načele samoupravljanje, samoupravne norme so se zazdele nauresničljive. Dasiravno so to v bistvu socialna vprašanja, katerih jedro je nepravilno distribuiranje rezultatov dela, so v večnacionalni skupnosti nujno dobila tudi mednacionalni pečat.

Dejstvo je, da nekateri ljudje vedno bolj teoretično gledajo na samoupravljanje ter ga ocenjujejo kot formalno sodelovanje delavcev v razpravah in odločanjih. Samoupravljanje reducirajo torej na participacijo. To pravzaprav pomeni protisamoupravni koncept družbenega razvoja in pospeševanje tehnobirokratskega monopolizma. Ni tako pomembno razvijanje formalnega samoupravljanja kot je pomembno spremeniti produkcijske odnose in oligarhijsko strukturo odločanja.

DUŠAN ZBAŠNIK

Nikakor ne želim s tem zapisom zanikati nujnosti ekonomske propagande. Problem je le v tem, da so merila in meje ekonomske propagande pri različnih avtorjih različne. O teh normah ekonomske propagande pri nas le redkokdaj kdo spregovori, kajti očitno je, da je to zelo nepriljubljena tema, ki lahko hitro razburka duhove.

Po mnenju nekaterih vidnih teoretikov, ki nimajo veliko posla z ekonomijo, je namen ekonomske propagande informirati potrošnika, seznaniti ga s prisotnostjo blaga, ki ga lahko kupi in njegovo kvaliteto. Taka je bila tudi prvotna ekonomska propaganda, takrat navadno še imenovana reklama. Ščasoma pa je postalo tržišče vedno bolj zasičeno s proizvodi, tudi enake vrste. Tako je postala ekonomska propaganda bolj akvizicijska, a norme bi naj še vedno bile: lojalnost do konkurence, resničnost vsebine in moralna plat vsebine ekonomske propagande. To bi naj bili tako imenovani pogoji nameni. Nekdo pa je nekoč nekje ugotovil, da človek le ni tako racionalno bitje, da je lahko zelo emocionalen in lahko s psihologijo in primerno taktiko pritegnemo kupca, da kupi blago, kljub temu, da ga ne potrebuje, vsaj ne nujno. Psihološko plat ekonomske propagande imenujemo tudi raziskovanje motivov in pobud ali raziskovanje v globino. Govorili niso več o potrebah, temveč so na prvo mesto postavili termin želja, ki pa so in so še navadno emocionalno obarvane – želja je vedno več kot potreba, saj nimajo materialne osnove. Motivi nakupov so postali analiza psihologov, njihove izsledke pa so koristno uporabili ekonomisti v propagandne namene. Ob ugotavljanju koristnosti so vrli moške ugotovili, da ekonomska propaganda predstavlja področje, kjer ni mogoče točno ugotovljati razmerij med koristmi in stroški. Tako je postajal končni cilj zveličaven. Začeli so uporabljati vsemogoče metode in načine, namen pa je bil dosežen s tem, da je bilo blago prodano. Nekateri teoretiki raziskave trga in ekonomske propagande so sicer zahtevali, da se propagandisti distancirajo od dvomljive vrednosti ekonomske propagande, ki je na robu resnice ali je že bolj laž, vendar, konkurenca je naredila svoje, pretiravanje je bilo efektivno, saj propaganda mora biti nekaj posebnega, nekako drugačna od konkurenčne. Tako je pri lahko vedno bolj do vzbuja nerealnih potreb, ki so bila vzbujena s čustvi in željami. O zdravem konkurenčnem tekmovalstvu tako lahko le še mislimo, da o vzgojnosti in moralnosti niti ne mislimo. A kmalu so bila tudi ta sredstva propagiranja izčrpana. Spet je nekdo, nekje pogruntal „genialno“ idejo povečanja potrošnje, namreč uvedbo nagradnih iger v ekonomsko propagando, jasno v stilu povečanja prometa propagiranega blaga oziroma storitev. ZA VSAKO CENO!? To ceno, neglede kakšna je, plačujejo potrošniki. Nagradne igre so postale moda, želje za avtomobilom, zlatom, neznanimi kraji fetiširajo nakup blaga, samo nakup, kajti potrošnja je že vprašljiva, če pa je že tako velika, je hipertrofirana. Tako je na zahodu v „demokracijah“, kje so „kupci kralji ali vladarji“ seveda le preko in za EP.

Ekonomska propaganda je potrebna in koristna, tudi za socialistično gospodarstvo tržno-planskega tipa. Umemnost ali neumemnost EP pa je v praksi marsikdaj vprašljiva. Vse opisane načine propagiranja smo namreč uvozili z zahoda tudi mi. Tako lahko tudi pri nas sedaj dobimo (!!!) spačka, potem fička, tudi polkislko zlato srce ali motorno kosilnico, pa renault 5 je tudi že bil na razpolago.

Ali smo res tako najvini? Kje je pri tem moralna plat – vsebina EP.

Ali so sploh nagradne igre umestne!? Kje je pri tem moralna plat – vsebina EP.

Ali so sploh nagradne igre umestne!? Kdo odloča o tem??? To so vprašanja, ki si jih ne zastavljam samo jaz. In kdo bo odgovoril?!

Kdo je zato odgovoren?!

Omejil se bom le na nagradne igre z alkoholizirano žejjo, ki je baje tudi užitek in moremo zato popiti prvega na dušek in po možnosti narediti še daljšega, čeprav ni zlat (požirek piva namreč).

Veliko nesreč se konča s smrtnim izidom zaradi alkohola, na drugi strani pa z EP pospešujemo potrošnjo le-tega (saj je pivo alkoholna pijača, ali morda ne?)

Mlade v šoli učimo, da je alkohol strup. Po nekaterih statističnih podatkih imamo okoli 100.000 alkoholikov, torej skoraj 6 % prebivalstva. Ali ni čudno in nesramno obenem, da zavajamo potrošnika naj zbira zamaške, saj bo dobil nagrado. Nihče še ni izračunal kolikšna je verjetnost dobitka oz. bolje rečeno verjetnost, da nagrada ne pride meni v roke (saj ta je vsekakor večja!).

Dogajalo se je, da so prihajali dijaki v šolo pijani, profesorji so jih morali pošiljati domov. Ali se je to izplačalo zaradi zamaške? zaradi piva? zaradi nagrade? Če zakaj, potem s stališča piva vsekakor zaradi nagrade! In kaj s stališča profesorja, ravnatelja, tistih, ki so odgovorni za vzgojo mladine? Težko smo priborili prohibicijo v jutranjih urah. Nekaj profit-ekonomistov pa je v želji po extra profitih priredilo ekskluzivno in izjemno nagradnotekmovanje, kateremu se je kmalu pridružila še konkurenca. Kakšen smisel oz. mogoče bolje nesmisel. Ljudje, ki pijejo pils ali zlatorog so ponekaj steklenicah razočarani, saj jih je propaganda vodila za nos – kajti večina jih pri pilsu ni dobila niti ene od štirih barv, pri zlatorogu pa ne črke G, tako niso imeli niti možnosti postati potencialni kandidati za nagrado. Kaj šele da bi jo dobili!

Zanima me ali je tak način povečevanja potrošnje še umesten, kje je tukaj resničnost propagande, kje je tukaj moralna plat?

Ali želimo postati narod pijancev! Zdravo je piti v malih količinah, ne pa „črepanje“ kot ga priporoča propaganda, kateremu bi se naj predajali vsi, tudi mladi, saj to je užitek! Na prireditvah pa mladi „heroji“ postavljajo steklenice piva od enega roba do drugega roba mize, saj to so pravi junaki, ki so popili toliko piva. S propagando tako „herojstvo“ še bolj podpiramo. Kje je tukaj etika, morala! Da o vzgoji ne začnemo niti govoriti!

Očitno so gledali ti extra – profit moštri le na svoje koristi, na splošno družbene in dolgoročne posledice pa nikakor ne.

Zanimivo bi bilo slišati propagatorja, torej v tem primeru TALIS in Zlatorog oz. tistega, ki je opravljal posel v imenu obeh, z konstruktivnimi argumenti in ne s trditvijo, češ, je pač tržno gospodarstvo, znajdi se!

Nenazadnje je treba opredeliti pojem ekonomske propagande. Ali je nagradna igra njen sestavni del? Zavedati se moramo, da imamo posebne organizacije združenega dela, ki so registrirane za igranje na srečo (loterija, igralnice). Kako je potem, gledano s pravnega vidika, s tistimi, ki

organizirajo nagradne igre. Ali ni to nov poslovni predmet združenega dela, ali ni zato potrebna tudi registracija? Veliko prahu je bilo po pop boom festivalu. To so izkoristili predvsem novinarji s svojimi senzacionalističnimi članki, češ kako perverzna in izgubljena je naša mladina (vsa, ne le del!). Že pred leti smo zahtevali analizo dela in življenja mladine, predvsem tistih, ki so zašli na stran pota, pa ni bilo časa, ne denarja, še manj pa volje in pripravljenosti tistih, ki so za to odgovorni. Sedaj pa takšen vik in krik.

Koliko časa bo spet potrebno, dabbomo spoznali nesmisel nagradnih iger, predvsem tistih z alkoholom! Ko bo del mladine postal alkoholičen? Ali ne bo takrat prepozno! Kdo bo takrat odgovarjal oziroma bolje, kdo že danes za vse to odgovarja? Pričakujem odgovor.

JANISLAV ŠALER

Še vedno bolj objekti kot subjekti

Začetek študijskega leta. Bruc sedi v predavalnici in z nestrpnostjo pričakuje prihod predavatelja. Še nikoli ni začutil atmosfere, ki vlada tukaj, saj je v mislih še v srednješolskih klopih. Njegova visokost-profesor stopi v predavalnico, seveda z nekaj obvezne zamude, zapiči pogled v obraze preplašenih brucov. Vsak potegne glavo nekoliko med ramena, z očmi uprtimi v tla ali v nekaj pred seboj, samo, da se ne bi srečal s pogledom, katerega žrtev bo morda v tem študijskem letu. Po običajnih formalnostih predstavljana prične psihično utrjevanje z monologom koliko pred njim sedečih objektov bo počasi čutili s tem, da bodo lahko študirali v drugem semestru ali v drugem letniku. Ponekod gre znanjedajalec tako daleč, da s prstom kaže, ti... ti... ti... Vsaki osmi ali vsaki četrty bo moral leto dni „počivati“, saj v drugem letniku ni niti prostora za tolikšno množico znanja željnih intelektualcev. Lahko si mislimo kako nelagodno se počuti večina trepih objektov, ki bi sicer želeli postati subjekti, in v sebi preklinja dan, ko so se odločili podvreči mukam, ki jih po besedah nadrejenega še čaka. Nato je vse to predmet diskusij in menjav mišljenj z „starimi bajtami“, seveda ob obvezni čašici sedaj popularnega „pilsa“, katerih rezultati po navadi pomirjevalno delujejo, na že od vseh teh in drugih problemov, utrjeno študentsko populacijo.

Menda se ni treba vprašati, ali je tako „vzoren“ odnos profesorja do študentov pravičen, posebno če upoštevamo, da je ta bruc popolnoma neprilagojen na klimo, ki prevladuje na višji stopnji šolanja.

Zal se to pogosto dogaja, ne samo na začetku šolanja, temveč skozi vse obdobje vseeno lepega študentskega življenja v visokošolskem centru. Posebno pa je vse skupaj potencirano med študijskim procesom: na predavanjih, vajah, izpitih in podobno. Zakaj na primer preneka profesor hoče prisiliti študenta, da le ta prihaja redno na predavanja, ko pa mu je lahko kristalno jasno, da so njegova predavanja za študenta totalno nezanimiva? Ali lahko profesor pred izpitom izveči tole farso ali parolo, ali geslo, ali še kaj drugega... „za štiri znam jaz, za pet zna bog, torej najvišja ocena je tri“. Student, ki se trese že dalj časa pred izpitom in sedaj, ko se bo vse začelo, se malo pomiri, je tako zopet na trnih in misli na vse kaj drugega kot pa na to, ali bo lahko zadovoljivo interpretiral naštudirano gradivo.

Ko smo že prej pri omenjenem bogu, bi sebi in drugim zastavil vprašanje, ali lahko v družbi s socialistično samoupravno ureditvijo, na čelu katere je delavski razred s svojo avantgardo ZK, ali lahko na vzgojno izobraževalnih ustanovah, ki naj bi kadrovale mlade v konkretne samoupravne odnose, ali lahko v družbi, ki je na prehodu odnosov iz kapitalizma v komunizem in v družbi, ki se trudi v praksi čim dosledneje uresničiti teorijo marksizma, predavajo ljudje, ki iz različnih vzrokov niso člani ZK. Jasno je, da je vstop v ZK individualna stvar vsakega državljanca, vendar z moralno etičnega stališča gledano profesor, ki vzgaja mlado generacijo v progresivni družbi brez dvoma to mora biti, saj so mladi v veliki meri bodoči kreatorji napredne politike naše socialistične države, katere resnični cilji zasnovani na teoriji klasičnega marksizma se vztrajno in sigurno približujejo.

No, malo bi se še ustavil pri načinu predavanja pedagoškega osebja na nekaterih višjih in visokih šolah. Lahko se ugotovi, da je del (morda celo večji del) predavateljev pedagoško neizobraženih in da na splošno prevladuje vprašanje pedagoške usposobljenosti dosežanih subjektov izobraževalnega procesa. Vprašanje je ali lahko dipl. ing. strojništva, ali dipl. oec., ali dipl. pravnik kvalitetno predava, če poprej uspešno ne opravi izpita iz pedagogike. Zanimivo bi bilo preveriti, koliko predavateljev prej navedenih profesij to ima (verjetno zelo malo). To je eden poglavitnih vzrokov, da so predavanja nekvadratna, v veliki meri (ne vsa) monotona in odbijajo interes študentov za prihod v predavalnico. Zgovorno priča že o tem tale primer: profesor predava iz skripta cca 200 strani brez kakršnihkoli drugih študijskih pripomočkov, skozi vse študijsko leto po dve ali štiri ure na teden. V teh urah tedensko dobesedno prebere vsake pet do sedem strani. Če se navede še to, da mu precej šepa kategorialni aparat, je sigurno, da mu bo tudi obisk na predavanjih precej šepal. To je tipični primer pedagoške neusposobljenosti predavatelja, ki pogojuje tudi naslednje: pri centru za marksistične študije v Mariboru se lahko organizira tako imenovana ANTIUNIVERZA. Kaj to pomeni? Če na primer neki predmet na nekem visokošolskem zavodu študentom ne ustreza, tudi marksistično ne ustreza, se pri centru za marksistične študije lahko konstituirajo tako imenovani antirazred, razred kjer se bo predavalo na način, ki je za študente sprejemljiv. Če bo kvaliteta predavanj takšna kot je še, bo ANTIUNIVERZA v Mariboru nedvomno zelo kvalitetno zaživila.

BOJAN KOVAČIČ

Na koncu se pojavi spoznanje

Življenje kaj je, kaj lepo
brez zlate Afrodite?
Zatni me smrt, ko več ne bo
ljubezen nežna meni v mar
ne vročega objema žar
pa vse naslade skrite!
Zakaj edini cvet mladosti
možem, ženam je vir sladkosti.

MIMNERMOS (prevod: Anton Sovre; iz Starogrške lirike)

Zajel me je žar sonca, nisem sam, mnogo nas je, vsak dan kdo drug doživi isto. Obsijan sem obstal in vrtoglavl pogledal naokrog ter iskal s pogledom stvari — živali, rastline in predmete. V nepokošeni travi je obstal moj pogled in se prepustil pisanemu svetu travniških rož, raznobarnemu svetu metuljev in brenčanju žuželk. Opijanjen od svetlobe, barv in vonja sem legel, bil sem skrit med visokimi travnimi bilkami. Ut rgal sem kislico in jo počasi žvečil. Utrujen in živahen obenem sem prepotoval pot in razpet med trenutkom svobode in dolžnosti sem poizkušal premisliti divje, moreče, veselo in žalostno potovanje.

Slike so besnele kar najhitreje, pravile so, da je nekaj minilo, da se to ne bo vrnilo, vendar je zapustilo v meni misli in občutke, zaradi katerih sem se zavedal bistva svojega potovanja, spoznal sem cilj, ki še ni bil konec, temveč le vmesna postaja v bivanju med mislimi in konkretnostjo. Za trenutek se je tok slik ustavil, pred menoj se je pojavil obris, zavedel sem se, reagiral sem bliskovito: to je tisto, kar sem moral v štirih letih potovanja spoznati — graditi je treba vezi med ljudmi.

Konec in začetek potovanja sta se združila. Čutil sem sebe, ki sem dokončal, in videl njo, ki ga je začela. Zdelo se mi je, da ji je ime Mija, vendar je še nisem takoj razločil. Vedel sem, da je končala prvi letnik lepše in boljše od mene. Ji bo to olajšalo najti pot in smisel? Njena pot je večplastna, povezana z ustvarjanjem na različnih področjih in s tem težja od moje.

Dekle se je znašlo v kleščih življenja in šole, ki naj bi jo zanj pripravljala. Šola jo poizkuša oblikovati, vendar je sistem poučevanja včasih nasproten namenu — ne vzpodbuja k ustvarjalnosti. Mučno potovanje se pričinja s srečanjem profesorjev. Nekateri ga olajšajo, drugi pa imajo do popotnikov na začetku podcenjujoč odnos, neupoštevajo sposobnosti in razmer in tako otežujejo premagovanje poti.

Že tu, na začetku, je potrebno najti čas za premislek, poizkušati je treba najti meje in obliko poti. To so trenutki razkroja nekega sveta in graditev drugega, ki je dopolnjen z izkušnjo poti. Zato ni vseeno, kakšne so ovire, nevarnosti in vabljivosti ob poti in na njej.

Slika je postajala vse ostrejša, spoznaval sem vedno več in razumeval vedno bolje, spoznal sem bitje: seveda, to je Mija. Kako preprosto, spoznati osebo in misliti, da si razumel. Kako naj bi razumel sam?

Pot razumevanja je bila povezana s srečanji, s pogovori, s sodelovanji z mnogimi. Spoznal sem različne osebe in vse, ki sem jih skušal razumeti, so mi povedali nekaj svojega, predstavili so mi drobce in sedaj skušam z vso to skušnjo razumeti neko osebo.

Doživetje osebnosti je povezano s sodelovanjem obeh, spoznavajočega in spoznavanega. Povezano je z močnimi čustvenimi in umskimi procesi tako tistega, ki opazuje in sprejema, kot tistega, ki čuti, da je predmet opazovanja, spoznavanja. Oblikovanje odnosa do osebe je zaradi podružbljenja psihičnih procesov povezano s povezovanjem spoznanj o zunanjostih in „notranjostih“ opazovanega.

Kot vsaka osebnost tudi Mija presega možnost preprostega spoznanja z zbiranjem dejstev — brez iskanja osnove in notranjih povezav spoznanih elementov. Saj se ukvarja vzporedno z različnimi oblikami človeškega bitja in žitja: opravlja gospodinske posle, doživlja in podoživlja umetnost in zanima se v meri, ki ji je potrebna, za vse znanje, ki ga posreduje šola.

Obrnil sem se v travi, da me ne bi pikalo skozi srajco samo na eni strani, in ob tem me je preletel preblisk, da spoznanje fanta o dekletu ne more biti pogled na cesti, hipna želja in trenutna radost. Prijeten ovalen obraz z lepo izoblikovanimi usti ter čedno grajeno telo pritegne pogled fanta, toda to je mejna točka. Spoznanje se tu še ne sme ustaviti, kajti treba jo je spoznati kot osebo, kot ustvarjajoč, delujoč in čustvujoč subjekt. Teh lastnosti pa ne moremo spoznati le s pogledom, temveč s sodelovanjem, s sodoživljanjem.

Umirjena, tekoča beseda je poteza, ki mi pove, da je Mija urejena, da ni notranje razdrobljena, in ker je ob vsem tem tudi vsebina bogata, mi to pomeni, da ve, kaj zmore in česar ne, da se zaveda svojega mesta na začetku poti in da je sposobna živeti in voditi urejeno in polno življenje, s katerim ji bo uspelo premagati ovire na poti.

Istočasno ukvarjanje z gospodinjskimi deli, igranjem klavirja in enciklopedično sestavljenim predmetnikom lahko vodi k razdrobitvi, v razdrobljenost osebe. Pisanost in neenotnost, na trenutke mučna raznolikost vsega sprejemajočega lahko ustvari istočasno občutek velikega znanja ali spoznanje, da ničesar ne poznaš dovolj globoko. Pravilen odnos do obilice podatkov pa ustvari osebnost, ki se zaveda sebe, soljudi in okolja. Kajti nujno je razumeti, da je vse pridobljeno znanje le množica podatkov, iz katerih moraš izbrati, in se jim bolj posvetiti, tiste, ki te zadovoljujejo in bogatijo.

Vsako ustvarjanje delimo grobo na tisto, ki skuša objektivno, natančno prikazati svet, in takšno, ki vsebuje veliko ustvarjalčevega mišljenja in čutenja. Vendar vsebuje vsako ustvarjanje v kali nekaj ustvarjalčevega čutenja in mišljenja. Zato je treba priznati resnico, da je najpriljubljenejše povezovati objektivno spoznanje s človeškimi potrebami. Ustvarjati moramo aktiven odnos do vezi med samim seboj in okoljem.

Razgrnil sem svoj nazor, če hočete svojo „fiziolofijo“ življenja. Prav na kratko obsega torej tole spoznanje:

Po eni strani nas študij, poglobljanje v bistvo nečesa lahko napravi nesrečne, vase zaprte, po drugi pa smo lahko, če znamo povezati svoje znanje z življenjskimi radostmi, to je, da se znamo veseliti pečenja čevapčičev, ukvarjanja z umetnostjo, ljubeznijo, srečni.

Zdi se mi, da to svoje mišljenje lahko najustrezneje ilustriramo z mislijo francoskega skladatelja:

„Zato bom z vso resnostjo priznal, da imam mnogo rajši tiste stvari, ki me pretresejo, kot tiste, ki me presenetijo.“ (F. Couperin)... Spoštovanje in občudovanje osebe je lahko samo takšna stvar, ki te pretrese, kajti če te samo preseneti, nisi bil sposoben resnično ceniti.

Slike so se ustavile, spoznanje me je prevzelo, našel sem nit, ki sem jo tako dolgo iskal in jo našel po dolgi, štiri leta trajajoči poti.

IGOR KRAMBERGER

Foto: Branko Lenart

Študentje, GALOFAKS in študentska kultura

Čisto slučajno mi je prišel v roke članek našega največjega popoldnevnika: „Aprilske študentske prireditve v Mariboru s podnaslovom GIFT IN ŠE KAJ s slavnostnimi inicialkami – fer. Slučajno je naneslo, da sem bil udeleženec – literarno, likovno glasbenega cirkusa, ki je ost tega članka in čisto slučajno me je ta članek po štirih letih dosegel, zato naj ob odgovoru nanj tudi malo razmišljam o mestu študentske kulture v našem mestu. Najprej seveda

preberite članek, ki mi je dal injekcijo, da vas bom posiljeval s svojim razmišljanjem v teh pasjih, vročih dnevih. Svetujem vam, da sedete v naslonjač, odprete hladno pivo ali pijačo, ki vam je najbolj zadišala in od časa do časa preberete kakšen stavek in ob tem zavzdihnete: „Ti študentje pa se res radi delajo pametne, preveč svobode jim pustimo, prelepo žive, prepolne riti imajo, zato pa z ničemer niso zadovoljni.“ Tako boste bolje prežvečili ta članek.

APRILSKE ŠTUDENTSKE PRIREDITVE V MARIBORU

GIFT IN ŠE KAJ

Dogovorjeno je bilo za 17. april ob 13. uri na Trgu svobode.

Mariborski študentje so hoteli v okviru svojih aprilskih prireditev manifestirati svoje kulturne dosežke. Pa ni bilo nič. Na ta dan so v Beogradu pokopali našega narodnega heroja in veleposlanika Vladi-

mira Rolovića. Na razstavljenih slikah in fotografijah so bili črni trakovi, predsednik IO študentske skupnosti visokošolskih zavodov Tine Janša pa je imel majhen nagovor, v katerem je med drugim povedal, da se vidimo v sredo, 21. aprila ob istem času in na istem mestu.

In zares smo se videli. Najprej smo si ogledali slike študentov pedagoške akademije ter fotografije Miša Hochst... in Boga Cerina. Potem so nekakšni „Gifti“, tretji mariborski vokalno instrumentalni ansambel z nemogočim imenom, pričeli pripravljati svojo silno „feršterkerijo“. Ko so jo čez pol ure spravili v red, jih je nekdo najavil po megafonu(!).

Medtem ko so nam Gifti igrali za dober tek, sta Slavko Gerič in Vladimir Gajšek metala med občinstvo izvide Katedre. Čeprav je prenekateri izvod ostal nebogljeno na tleh, to še zdaleč ne pomeni, da Katedra ni še za kaj drugega...

Brez pesnikov seveda tudi tokrat ni šlo. Slišali smo nekaj lepih pesmi o rdečih nogavicah in podobno, nakar je bilo treba iti na kosilo.

Čeprav je ona rekla, da so oni rekli, da bi se radi študentje spet „malo ven silili“ in čeprav je eden rekel: – To je pa „eni sou“, – in je tudi sam šel, velja takšne manifestacije vseeno prirejati. Gifti ne bodo seveda zastupili nobenega zjedalca naše družbe. Čik bo stal še naprej 2, Start pa 3 dinarje, medtem ko lahko Katedro mečejo zastonj med ljudi. Rdeče nogavice (ali kaj drugega) še zmeraj nosijo ljudje, ki gledajo črno, modro ali zeleno (dolarsko zeleno)...

Skratka: študentje, mi smo za BIS!

-fer

Magazin 7 dni, OD 29. APRILA DO 5. MAJA 1971, št. 17

In vendar smo takrat poskušali ljudem prikazati svoj delež pri kulturnem življenju Maribora. Geslo, ki smo si ga takrat izbrali je bilo: – v današnjem lovljenju časa naj ljudje srečujejo kulturne domislice tudi na poti po mestu, če jim že ostaja premalo časa za neposredno odjemanje umetnosti v umetniških institucijah. Smo mogoče uspeli? Bilo je nekaj odmevov na našo manifestacijo, toda le mariborski Večer je posvetil našemu trudenju slavni spomenik v obliki članka, ki ga prej navajam, in seveda v obliki blatenja študentskega lista, ki ni za nič drugega kot za pobiranje

Janez Rotman: osnutek za naslovno stran; risba-tuš

po tleh in za brisanje riti na stranišču. Moram priznati, da takšna ocena študentskega lista v večini primerov ne pride niti iz ust študentov, ki so izredno kritično nastrojeni proti Katedri, toda oni vsaj malo drugače povedo svoje misli. Ne, Večer pa je imel za umestno javnosti povedati svoje mnenje o Katedri. Mislim, da se ne morejo izgovarjati, češ presvetli, se razume na študentske prireditve, zato jih lahko kulturno obdela tudi s prostiškimi besedami, če mu je tako všeč. Glavno je, da smo povedali svoje mnenje o študentski dejavnosti, ki je v svojem bistvu gnila, kar lahko iz članka razberemo tudi malo manj pametni ljudje, kot pa veleumni -fer, ki skuša biti duhovit, in ki skuša služiti denarce na račun študentskega dreka, ker se na kulturno plat naše kulturne prireditve ni niti bolj poglobil, kot z dvema lepima stavkoma o naših pesnikih in rdečih nogavicah. Prekletu dobro je poslušal naše ustvarjalce, da je odnesel le vtis nogavic bikovske barve in pa željo po kosilu in seveda željo

po svojem očiščenju, pa čeprav bi za to moral uporabljati manj reklamiran preparat, zato bolj močan, BIS. Po štirih letih sprašujem tega veleocenjenega kulturnega kritika Giftove „fersterkerije“ -fera: ALI STE ŽE MORDA DOŽIVELI KATARZO Z BISOM?; mi študentje smo raje za malo blažje stvari, kot so npr. kruh, voda, pa še kdaj mogoče kakšno kosilo v študentski depandansi, kjer bomo prodali naše kulturno delovanje za lepo kuhano klobaso, malo krompirčka, zeljčka in ostale stvari, ki se najboljše počutijo v želodčku.

Nisem pričel pisati današnjega članka z namenom, da bi napadal Večer in njegove novinarje, pač pa z željo, da bi pokazal, kako se v teh štirih letih, kar spremljam mariborsko študentsko kulturo ni prav nič spremenilo v vrednotenju študentskega delovanja s strani naših meščanov, meščanskih veličin in kar je najbolj razočaralo nas študente, celo ljudi, ki so neposredno odgovorni za delovanje študentov in njihovih organizacij, za koordiniranje vseh dejavnosti, pa celo

take koordiniranosti kot jo imata kultura in hrana. Bistveno je namreč, da bodo imeli študentje zaradi enega menija manj študentskih organizacij, kajti takrat KUD lahko odpišemo. Sicer pa menim, da je bilo o KUD že preveč napisanega, zato ga naši forumi tako hudičevo upoštevajo in mu jemljejo življenjski prostor. Sicer se pa ve, da človek brez glave celo zelo dobro živi, po mnenju naših odgovornih forumov, kajti KUD bo namreč brez glave tako zanimiv, da bo lahko zastopal našo državo na velikih tekmovanjih širokemu spektru kulturnega delovanja. Zanima me, če bi lahko vsem tem našim funkcionarjem, ki jih pravzaprav sploh ne poznam, pa so odločili, da se vzame edina kulturna dvorana študentov v Mariboru za razširitev kuhinje, in da v njej ne bo več prostora za kulturo, vzeli njihove pisarne, ali bi se lahko tudi pod milim nebom dogovorili kaj tako pomembnega, kot je odvzem kulturnega prostora.

Študentom, ali bi se dogovorili še kaj bolj pomembnega, kot npr. javno prepoved študentske-

ga kulturnega udejstvovanja, ki bi pa bila le ponovitev sklepa o odvzemu – depandanse –, ker to je v bistvu prepoved študentske kulture in to v manifestaričnem času.

Ponuja se sicer rešitev, da bo KUD deloval v prostoru, ki bo namenjen potenju študentov, da bodo pri tem zgubljali kile, in da bodo lahko sodelovalci KUD jemali zdravniške dopuste, kot je to do zdaj bilo prisiljeno moštvo študentske menze.

Predlagam najenostavnejšo rešitev: študentje, če hočemo ohraniti našo kulturno tradicijo se pričnimo hraniti z Galofaksom, da bomo lepi in debeli, ob tem pa imeli še izredne možnosti za zakol, ker bomo lepo rejeni, ob vsem tem pa se še pridno ukvarjamo s kulturo. Ne pustimo, da nam bo pomenila ena klobasa, oziroma obrok hrane več kot naše duhovno zdravje – kultura.

Mitja Žitnik

KATEDRA

Turneje

Mogoče naivno začudenje nekaterih ljudi, ki se zanimajo za kulturna dogajanja, – študentje ste se pa prebudili in pokazali javnosti, da ste tudi v kulturi na nivoju –, je pogojilo moj sestavek. Gre za poznavanje naših „turnej“, kot smo jih imenovali. To so namreč literarni večeri, ki smo jih prirejali v Mariboru, Lovrencu na Pohorju, Lenartu, Gradišču, Zgornji Ščavnici in Pesnici. Danes bi rad podal le kratko kritično razmišljanje o teh večerih, ki so mejili že kar na „happeninge“, ker so bili v bistvu kolazi literarnih del, glasbe in diskusije. Morda se

ideja „kulturo dati ljudem na pladnju“ vleče že od starega „cirkusa“, ki se ga mogoče še nekateri spominjajo. Takrat smo ljudi namreč posilili kar sredi trga in jih im poskušali približati naša literarna, likovna in glasbena dela. Pred nekaj leti je bil to sicer osamljen primer, toda mogoče se je ideja le pričela razvijati in poizkusila pretrgati malo onesnažene zavoje z našimi novjšimi „turnejami“. Prevzeli smo idejo „kulturo delavcu in kmetu“ in se ponujali predvsem kmečkemu življu v gostilni (Lovrenc na Pohorju), v mladinskem klubu (Lenart, Pesnica), v kulturnem domu (Gradišče) in kar v šolski predavalnici, znani pod imenom razred ali učilnica (Zgornja Ščavnica). Mogoče smo ljudi najprej tudi malo posiljevali z našimi idejami,

toda pozneje smo le naši skupen jezik. Mogoče se je v tistih nekaj urah le uresničila želja našega kolega – sodelavca, da moramo ljudje med seboj le biti prijatelji, ki se imajo radi vsaj nekaj ur.

Res pa je, da smo pri turnejah naleteli včasih tudi na nekatere manjše težave, katere bi lahko premagali, če bi bili bolj izkušeni v organizaciji takšnih večerov. Mislim, da je bila osnovna napaka nas samih v tem, da nismo dobro preučili vsakega okolja posebej, ker vsako okolje ne sprejema enako naših večerov. To nam bodi poduk za prihodnje študijsko leto, ko mislimo svoje delovanje še razširiti na delovne organizacije in predvsem na študentski življenjski prostor, ki je za enkrat še prekleto zapostavljen, je pa že izjavil, da bi podobne prireditve

z veseljem obiskoval. Mogoče je predvsem prva napaka, da smo se preveč obrnili navzven, da pa smo pozabili sami nase. Zato upamo, da nas prostorska kriza z depandanso ne bo preveč prizadela, ampak da se bo le našel kakšen prostor, kjer bomo lahko še naprej pripravljali naše skromne, a uspešne, kulturne dogodke.

Na koncu naših zapisov o „turnejah“ izražam le željo, da bomo krog sodelavcev še povečali, saj le tako bomo lahko kontinuirano posegali v kulturno dogajanje Maribora in pa Slovenije, saj moramo priznati, da z razstavo v Emonskih vratih v le-to že posegamo. Vse kar nam preostane je, da se zahvalimo vsem, ki so sodelovali in horuk v nove čase.

mitja žitnik

Presit človek ne more študirati

V Mariboru je skoraj 2000 študentov, ki ne študirajo v kraju svojega stalnega bivališča. Ker se ne hranijo doma, jim je treba nuditi kvalitetno hrano po zmernih cenah. V začetku se je večina teh študentov hranila v samopostrežni restavraciji Center, ki pa ni zadostila njihovim potrebam po kvalitetni in poceni prehrani. Zato je vedno bolj naraščala potreba po študentski menzi. Ko so konec decembra 1973 otvorili novo depandanso v sklopu študentskih domov, je v njenem okviru našla svoj prostor tudi študentska menza. Njene kapacitete so bile programirane na 200 obrokov – kosil, vendar pa je zaradi velikega povpraševanja število obrokov neprimerno večje. Tako nudi sedaj menza tudi po 600 (šeststo) kosil na dan, kar prav gotovo vpliva na njihovo kvaliteto.

Namen tega prispevka je spoznati kakovostno sestavo prehrane glede na njene energetske komponente. Kajti povsem razumljivo je, da je kvalitetna in uravnotežena prehrana predpogoj za fizični in duševni razvoj mladega človeka – študenta. Raziskava sestave hrane se nanaša na prvi teden obratovanja menze, ko je nudila te vse obroke, kajti kasneje so zaradi prevelikega povpraševanja ukinili zajtrke.

Medtem ko je v prejšnjih obdobjih vladalo v znanosti v prehrani načelo „kalorike“, to je načelo, da naj hrana vsebuje samo zadostne količine živil, ki dajejo človeku moč za delo, za delovanje telesa in njegovo toploto, se sodobno gledanje na ta vprašanja razlikuje po tem, da je mogoče s snovi, ki so v živilih v različnih razmerjih, vplivati na človeško zdravje.

Optimalno razmerje energetskih komponent, ki ji študent dnevno potrebuje v hrani, je možno približno izraziti z naslednjo tabelo.

Kcal	Beljakovine	Maščobe	Oglj. hidrati
2400	88 g	77 g	322 g
100 %	15 %	30 %	55 %

V prehrani človeka lahko izrazimo energetsko vrednost živil vedno s kalorijami, in sicer:

1 g maščob	9,3 Kcal
1 lg beljakovin	4,1 Kcal
1 g ogljikovih hidratov	4,1 Kcal

Na osnovi dejanske porabe energetskih komponent v dnevnih obrokih lahko sedaj le-te analiziramo in ugotovimo v kolikšni meri se pokrivajo z optimalno potrebnimi količinami.

Raziskava je pokazala, da je v študentski menzi Ob parku 5 povprečna poraba energetskih komponent naslednja:

Kcal	3522,92
Beljakovine	119,75 g
Maščobe	127,44 g
Ogljikovi hidrati	481,39 g

Če vse te komponente prikažemo s kalorijami, dobimo:

Beljakovine	490,98 Kcal
Maščobe	1185,19 Kcal
Ogljikovi hidrati	1973,70 Kcal

Odstopanja optimalne količine od dejanske ugotovljene porabe so precej velika, kar lahko bolje vidimo, če to prikažemo z indeksom 100 optimalne in dejanske porabe.

Kcal	Beljakovine	Maščobe	Oglj. hidrati
indeks O/D	146,79	136,10	165,51
			149,50

To nam pove, da dejanska poraba PRESEGA optimalno za naslednje odstotke:

Kcal	Beljakovine	Maščobe	Oglj. hidrati
46,79 %	36,10 %	65,51 %	49,50 %

Kaj pa ostali elementi prehrane?

Poraba sadja in zelenjave v menzi je minimalna in precej pod

potrebnim minimumom. Kompota ne kuhajo sami, temveč je ta konzerviran v pločevinkah, kot tudi vsa druga zelenjava razen solate in jušne zelenjave. Zamrznjene zelenjave in sadja ne uporabljajo, ker nimajo hladilnih naprav z zadostno kapaciteto.

Količine kruha so v menzi neomejene. Kruh je vedno enotni, le da so kmalu po otvoritvi menze začeli poročati kruh za dan vnaprej tako da pri obrokih kruh ni svež in se ga zato tudi manj porabi.

Tudi količina mleka, ki se porabi v menzi je minimalna. Upoštevati moramo, da so sedaj zajtrki ukinjeni, pri kosilu in pri večerji pa mleka skoraj ne uporabljajo.

Za boljše razumevanje rezultatov, je potrebno navesti tudi način, kako sem prišla do podatkov. Priprava sem bila, da kuhinja vodi dnevno materialno knjigovodstvo, na osnovi katerega bi lahko ugotovila dejansko porabo materiala v določenem dnevu. Vendar pa dokumentacija ni urejena tako kot bi morala biti in mi je večino podatkov o porabi materiala posredovalo osebje kuhinje. Ker nisem mogla priti do podatkov na drug način, sem morala vzeti te podatke kot verodostojne. Zato se lahko upravičeno vprašamo, če so podatki res pravi. Kot lahko sklepamo iz rezultatov, poraba materiala za obroke ni bila takšna, kot je bilo prikazano v podatkih, kajti sama se hranim v menzi in vem, da študentje nismo po vsakem obroku siti. Ker pa se ne moremo zanesti na subjektivno mnenje sem med študenti, ki se hranijo v menzi, izvedla anketo, ki je pokazala, da študentje niso tako zadovoljni s hrano, kot bi po dobjenih rezultatih morali biti.

Anketirala sem 138 študentov, od katerih se jih 99 hrani v menzi tedno, torej 71,74 %, 39 študentov pa se ne hrani v menzi tedno, torej 28,26 %. Anketa je pokazala, da je kar 40 % anketiranih študentov mnenja, da so obroki premajhni. To pa je v protislovju z rezultati. Pojavlja se vprašanje, ali podatki niso bili resnični, ali pa material namenjen študentom, izginja drugam. Po drugi strani pa je cena za kosilo tako nizka (10 din), da se vsi zavedamo, da nam za tak denar ne morejo nuditi obrokov, za katere bi lahko porabili toliko materiala, kot so mi povedali, da ga porabijo. So se morda bali, da bi ugotovili, da je hrana tako zelo slaba, če bi dobila resnične podatke?

Ustavimo se sedaj pri anketnem vprašanju: „Česa je po tvojem mnenju premalo v obrokih?“ Podatki o porabi materiala in študentje nam povedo: sadja in zelenjave je odločno premalo. Kar 64 % anketiranih toži o pomanjkanju sadja, 35 % pa o pomanjkanju zelenjave. Študentje pogrešajo tudi slaščice, precej pa jih je, ki pravijo, da osebja v kuhinji primanjkuje domisljije pri kombinacijah. Če pogledamo samo jedilni list, ne da bi se poglabili v rezultate, vidimo, da se študentje upravičeno pritožujejo.

Tudi pri naslednjem vprašanju so se odgovori anketiranih študentov ujeli s mojimi ugotovitvami. 43 % anketiranih jih je na vprašanje, česa je preveč, odgovorilo: testenin in krompirja, kar 33 % pa se jih pritožuje nad preveliko količino začimb – s tem mislijo v glavnem poper in čebulo.

Pri vprašanju, če je hrana enolična, so mnenja deljena. Polovica jih pravi, da ni, polovica pa, da je enolična.

Bolj zanimivi pa so odgovori na zadnje vprašanje, če si oziroma nisi zadovoljen z obroki, obrazloži zakaj. Na to vprašanje niso odgovorili vsi anketirani, a odgovori, ki sem jih dobila povedo precej. Največ študentov se pritožuje, da je hrana premastna, drugi so nezadovoljni, ker ni vsa hrana enako topla, oziroma ker je prehladna, 7 pa jih pravi, da je neokusna. Kljub temu, da sta v anketi vprašani o velikosti obrokov in enoličnosti prehrane, nekateri to tu ponovno poudarjajo. Zanimiv pa se mi zdi odgovor, ki dosti pove: Zadovoljen sem s ceno ...

Celotna študija je pokazala, da v študentski menzi Ob parku 5, ni vse tako, kot bi moralo biti.

Ko sem delala anketo sem videla, da so bili študentje veseli, da lahko povedo svoje mnenje o prehrani. Mislim, da je premajhen stik med osebjem menze in študenti, zato me zanima, zakaj niso izvedli podobne ankete ali na kak drug način izvedli za mnenje študentov – za njihove želje in pripombe. Res je, da je v jedilnici pritožna knjiga, ki je večkrat ni, a se zaradi vpisanih študentskih pripomb stanje ni bistveno spremenilo. Res je, da je menza šele začela z obratovanjem, res je, da je vsak začetek težak, vendar ne smemo dopustiti, da bo zaradi tega osebje menze samozadovoljno.

Sedaj, takoj v začetku je treba odpraviti pomanjkljivosti. Treba je zagotoviti večji vpliv študentov na delo menze in poskrbeti za ustrezno študentsko kontrolo. Priprava sem, da bi večja povezava med študenti in osebjem menze ter boljše organizacija dela v kuhinji, zagotovila boljše rezultate. Saj, navezadnje, menza in njeno osebje sta tu zaradi nas, študentov, in ne obratno!

MAJDA URŠIČ 3

Študentska restavracija je terjala prvo žrtev

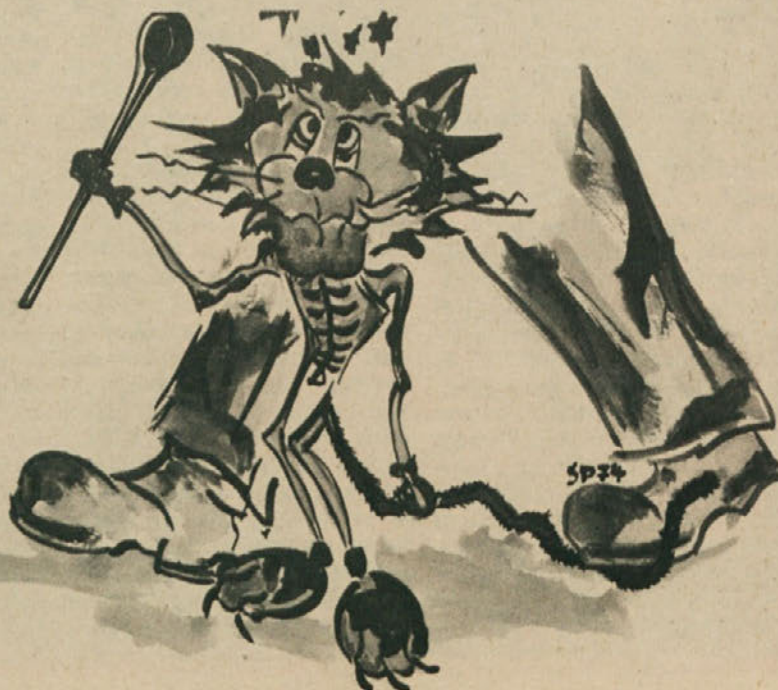
Verjetno ste se začudili, ko ste opazili faksimile v 9. številki objavljenega članka „Presit človek ne more študirati“. Tudi mi smo bili presenečeni, ko smo SLUČAJNO in po ovinkih izvedeli, da so od osebja restavracije pooblaščenzi zasebni tožilci Karel Koren (upravniki študentskih domov Maribor), Oto Basle (vodja restavracije pri študentskem domu) in Janez Vodušek (šef kuhinje v restavraciji) tožili avtorico tega članka. Članek je napisala diplomantka prve stopnje VEKS po resni in strokovni analizi stanja v študentski restavraciji. Zato je bilo naše presenečenje še večje, saj se uredniški odbor Katedre v celoti strinja z vsebino „Inkriminiranega“ članka. Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli odgovor na sporni članek in ga v celoti objavljamo na naslednji strani. Žal pa odgovor niti najmanj ne razjasni stanja v študentski restavraciji, opisanega v „Inkriminiranem“ sestavku, še manj pa pojasni tožbo, temveč se izogne pojasnilu z izvidom o preiskavi naključno izbranega vzorca (sobotnega!) kosila in večerje ter subjektivnim mnenjem gostinske delavke.

Sicer pa, kaj pravi obtožnica (citiramo): ... V inkriminiranem članku na strani 3 v odstavku 4 je zapisala „pojavlja se vprašanje ali podatki niso bili resnični ali pa material namenjen, študentom, izginja drugam“. Tedaj je zasebne tožilce razžalila, ki se z najboljšo voljo in z nesebičnim delom trudijo, da bi bila hrana v študentskem domu čimboljša. S tem pa je storila kaznivo dejanje razžalitve po čl. 170/2 KZ ...

Nočemo komentirati obtožnice, toda sprašujemo se, komu bo ta tožba koristila in če bralci študentskega lista kot je Katedra niso vredni niti toliko, da bi bili primerno obveščeni.

UREDNIŠKI ODBOR
KATEDRE

Ta maček se je znašel tukaj povsem slučajno in je vsakršna asociacija ali primerjava skrajno neprimerna in nespodobna!

ODGOVOR NA SESTAVEK „PRESIT ČLOVEK NE MORE ŠTUDIRATI“

Študentski list KATEDRA je 13. maja 1974 objavil članek z naslovom „presit človek ne more študirati“. V njem obravnava avtor članka kakovostno sestavo in količino hrane po obroku v Študentski restavraciji, Ob parku 5, Maribor.

Majda URŠIČ ugotavlja v omenjenem sestavku pomanjkljivosti glede kakovosti in količine obrokov, že uvodoma pa navaja, da se nanaša analiza hrane na PRVI TEDEN OBRATOVANJA restavracije.

Na osnovi podatkov, ki jih je dobila od kuhinjskega osebja, je analizirala kakovostno sestavo hrane in ugotovila, da vsebujejo obroki preveč kalorij, beljakovin in ogljikovih hidratov. Poraba sadja in zelenjave je po njenih navedbah minimalna in precej pod optimumom. Podobno je ocenila tudi trošenje mleka in mlečnih izdelkov.

Namen odgovora ni polemizirati z Majdo URŠIČ o teh ali onih navedbah, ker je to po našem mnenju nepotrebno. Bralcem KATEDRE posredujemo le kopijo „izvida o preiskavi“, ki ga je izdal ŽIVILSKO KEMIČNI LABORATORIJ ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO in izjavo tov. Marije PELC, šefinje kuhinje pri gostinskem podjetju OREL iz Maribora.

PREDSEDSTVO DOMSKE SKUPNOSTI
DELOVNA SKUPNOST
in SVET ŠTUDENSKIH DOMOV MARIBOR

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
ŽIVILSKO - KEMIČNI LABORATORIJ
MARIBOR, Prvomajska 1

Številka: 08/243
Maribor, 27. 6. 1974

IZVID O PREISKAVI

Kosilo, lab. št. 1923
večerja, lab. št. 1923/B

Lastnik: Študentski dom Maribor, Tyrševa 23
Izvor: isti
Po naročilu: stranke
Vzorec vzet: 20. 4., preiskan do 21. 5. 1974

REZULTAT PREISKA VE

Kosilo, lab. št. 1923

Opis vzorca - Kosilo: Juha goveja, svinjska pečenka, zelenjavna obloga, krompir, solata, kruh

Teža obroka:	910 g
Teža kruha:	210 g
Suha snov:	15,9 g
Maščobe:	4,0 g
Kalorična vrednost obroka:	737 kal.
Kalorična vrednost obroka s kruhom:	1192 kal.

Večerja, lab. št. 1923 B

Opis vzorca - Večerja: Pinača, pire krompir, pražena jajca, čaj, kruh

Teža obroka:	930 g
Teža kruha:	170 g
Suha snov:	14,5 g
Maščobe:	2,5 g
Kalorična vrednost obroka:	628 kal.
Kalorična vrednost obroka s kruhom:	936 kal.

MNENJE IN OCENA:

Vzorca obrokov hrane - kosila in večerje sta primerna, kalorično ustrezata. Kalorična vrednost kosila in večerje je skupno 2128 kalorij oz. 1365 kalorij brez kruha.

Po priporočilih strokovnjakov za prehrano (dr. Ferber), naj vsebujeta kosilo in večerja skupno 65 % vseh dnevno potrebnih kalorij, zajtrk in dopolnilni obrok - malica pa 35 % vseh kalorij. Z ozirom na ta priporočila, kosilo in večerja kalorično ustrezata.

RAZPIS

IO SŠ MVZ in Katedra vas vabita k sodelovanju v uredniškem odboru Katedre. Potrebujemo uredniške rubrike ter člane uredniškega odbora za delo pri urejanju rubrik:

- ŠTUDENTJE IN VISOKO ŠOLSTVO
- POLITIKA IN GOSPODARSTVO
- KULTURA
- PERISKOP
- ITD.

Vabimo tudi kandidate za:

- LIKOVNOST
- in LEKTORJA

Prijavijo se naj predvsem študentje MVZ. Od kandidatov zahtevamo poznavanje problematike svoje rubrike, pa tudi splošno družbeno-politično in študentsko problematiko.

Če se čutite sposobne in želite sodelovati pri vašem listu, oddajte prijavo do 1. 10. 1974 na naslov: Izvršni odbor skupnosti študentov MVZ, Tyrševa 23, 62000 Maribor - za razpis Katedra.

Pohitite s prijavi! Katedra bo še boljša.

PELC Marija
Maribor
Kamniška 30

IZJAVA

Marija PELC, šefinja kuhinje pri gostinskem podjetju OREL Maribor, sem pregledala jedilne liste restavracije študentski domovi Maribor od meseca januarja 1974 dalje in večkrat tudi pokušala pripravljeno hrano (kosilo in večerjo) v restavraciji ŠD Maribor.

Kot dolgoletna gostinska delavka in šefinja kuhinje pri gostinskem podjetju OREL

izjavljam,

da je v restavraciji ŠD Maribor pripravljena hrana zelo okusna in da po svojih sestavinah odgovarja vsem principom modernega pripravljanja jedil.

V Mariboru, dne 28/6-1974

PELC Marija

Predstojnik

dr. ing. Oskar Prižan

Na javni tribuni na VEKS je bilo nekaj pripomb tudi na ne-vljudnost profesorjev. Torej, tovariši profesorji, čas bi že bil, da nas pričnete pozdravljati!

Restavracija Center je že pred časom odprla BISTRO. Pred časom (dokaj nazaj) pa se je rodila tudi natakara, ki vam ne bo prinesla k mizi ore ali kave (ker od tega nima profita), ki vam bo objasnila, da na takšnem kraju ni lepo pisati, češ, da to ni pisalnica in ki vam bo zabranila čitati – saj to ni čitalnica! Upam, kolegi študentje, da boste zaprosili za dovoljenje, da lahko sploh govorite!

Katedra RAZPISUJE prosto mesto SEKRETARKE UREDNIŠTVA. Prijavijo se lahko študentke MVZ. Od kandidatk zahtevamo obvladanje strojepisa in poznavanje blagajniškega poslovanja. Honorar po pravilniku. Prijave pošljite do 1. 9. 1974 na naslov: Uredništvo Katedre, Ob parku 7, 62000 Maribor.

P. s.: Prijavijo se lahko tudi študentje (da nam ne bodo očitali diskriminacije).

Nekaj časa smo lahko po kosilu v študentski restavraciji uporabljali tudi izum, ki se mu pravi zobotrebec. Pa jih ni bilo več. Seveda, ko jih pa študentje niso vračali!

Med nedavnim gostovanjem mešanega pevskega zbora KUD „Student“ v Nitri na Cehoslovaškem so neznani ljubitelji ukradli registrsko tablico z njihovega avtobusa. Ko je šofer avtobusa po večurnem čakanju le uspel dočakati roko pravice, mu je ta ves presenečen dejal: „Glej, glej. Sedaj jih kradejo že z avtobusov.“

Za študentskimi domovi so že pričeli z gradnjo telovadnice, ki bo dograjena že jeseni. Bojda bo to ena zelo rentabilna zadeva.

S to številko se poslavljajo: Nevenka Vetrih, Igor Kramberger, Dušan Zbašnik. Več let so z nesebičnim delom in trudom zagotavljali delo uredništva. S svojim odhodom bodo zapustili vrzel, ki je ne bo lahko zapolniti. V nadaljnjem delu jim želimo obilo sreče in uspeha.

S to številko se,
spostovani bralci,
poročujemo do
septembra. Želimo
vam dosti sonca,
tople vode, lahke
pijave, plasa, ko-
lave, ljubezni...
skratka, prijetne
počitnice!

KATEDRA

V ponedeljek, 8. 7. 1974, so se v prostorih združenja MVZ sestali predstavniki domske skupnosti, združenja MVZ in IO SŠ MVZ. Pogovarjali so se, kako rešiti KUD „Student“ sedaj, ko bo izgubil dvorano v depandansi. Diskusija je bila zelo burna, vendar končne rešitve niso našli. Karel Koren, direktor študentskih domov, je shod v depandansi v začetku letošnjega leta, kjer je tekla beseda o namenski uporabi prostorov depandanse, označil kot neke vrste fašistični napad nanj. Ker se pri reševanju medsebojnih zapletov ne nameravamo spuščati na njegov nivo, ga zaradi gornje žalitve ne bomo tožili.

IO SŠ MVZ

ATA

Sporočamo žalostno vest, da je v cvetu mladosti tragično prekinil svoje samsko življenje Marjan Vaupotič, vodja Katedrine distribucije. Naj mu bo lahka poročna postelja!

